

Cal fer-los respectar com a guàrdies, i exigir que siguin civils.

LA CAMPANYA CONTRA LA GUARDIA CIVIL

POLITICA D'AGITACIO

Es evident que un dels problemes més difícils en el govern d'un poble és la governació interior d'un país. És un problema difícil que no es pot resoldre amb la tranquil·litat que altres qüestions de govern, perquè s'opera sobre una matèria viva i s'ha de comptar amb reaccions sentimentals ben difícils de controlar.

La governació del país era el lloc de més perill quan va venir la República. Acostumats al règim dictatorial, sense llibertat de

la «benemèrita». Segurament, si es pogués calcular, trobaríem que aquest puritanisme costa milers de pessetes, perquè en les informacions per cable cada paraula val molt més de dues pessetes, segons la cotització actual de la nostra divisa.

Actualment, des del triomf de la República, si no ve un daltabaix que defraudi les aspiracions de Catalunya, la immensa majoria dels catalans estem disposats a col·laborar amb el règim i a facilitar el pro-

Civils arribant al poble d'Almarcha (de «Ahor»)»

cap mena, la força pública havia estat fins aleshores al servei d'un ordre que no era l'ordre natural, resultat del lliure joc de les diverses forces del país, sinó un ordre imposat per una minoria que detentava el poder. Quan aquest ordre artificial fou destruït hi havia el perill que la ventada s'endugués totes les institucions d'ordre públic fins que un ordre nou fos establert.

Afortunadament no va ocórrer així. Les institucions existents es varen poder aprofitar i, sense grans sotragades, s'ha anat imposant un ordre nou. Però precisament en el moment en què es consolidava la República i la força havia d'ésser defensada, com una delegació del poble, per les forces governamentals, certs sectors no han sabut reaccionar de la mentalitat d'oposició a la de govern i s'ha fet una campanya contra la Guàrdia Civil que des de l'adveniment de la República està latent. Resultat d'això han estat els fets de Castiblanco.

Però el més greu és que sobre aquests fets s'han dividit les opinions i no han estat blasmats per tots els que tenien el deure de fer-ho. Això ha creat una excitació en la institució de la Guàrdia Civil, que es sent desamparada pels republicans i no està, per altra banda, disposada a deixar-se sacrificar. Resultat d'això els fets d'Arnedo.

El moment aquest és una mica difícil per a la República: no es poden permetre extralimitacions de la força pública, però per evitar-les cal que els agents de l'autoritat se sentin emparats pel poder i per les forces governamentals i republicanes, si no es vol que fets com els de Castiblanco en provoquin d'altres tan inexcusables com els d'Arnedo.

Aquí, a Catalunya, la qüestió semblava resolta. Des de que va ocupar el Govern civil el senyor Carles Esplà, actual subsecretari del ministeri de la Governació, la Guàrdia Civil ha tingut totes les consideracions per part del Govern civil i no ha estat combatuda pels homes del partit governant. Per això la seva acció, sense violències de cap mena, ha estat eficaçíssima, i és d'esperar que els fets ocorreguts darrerament no tindran cap repercussió a la nostra terra. Com més d'esquerra es sigui, més s'ha de defensar en aquests moments la Guàrdia Civil, com a institució d'ordre públic i com a executora de les ordres d'un poder legalment constituït, car és impossible fer-la servir d'instrument de govern si se la considera com enemiga de les llibertats populars.

***

Durant molts anys ens hem acostumat a la idea de considerar la guàrdia civil i la policia com uns enemics. Com que tots conspiràvem una mica, els representants de l'ordre públic ens feien nosa. Vèiem en la guàrdia civil i en la policia els puntals de la monarquia, mentre que en realitat havíem de veure-hi els agents de l'ordre públic. Contra la guàrdia civil, sobretot, s'havia creat la llegenda de la ferocitat. En la literatura trobaríem abundoses mostres de despit contra la guàrdia civil. Els pintors d'assumptes de gènere havien explotat el tema: els guàrdies que conduïen un preseren pintats com a éssers repugnants, mentre l'assassí semblava un xaiet. Per donar una idea de la tenacitat amb què era portada la campanya, podríem recordar el cas d'alguns periodistes barcelonins, que tenien corresponsalies de Madrid o de l'estranger, que en haver de citar la guàrdia civil en les informacions telegràfiques, preferien escriure les dues paraules, «guàrdia civil», a posar

De Dijous — a Dijous

Les dues tendències

D'ençà que Catalunya ha recuperat consciència d'ella mateixa (cosa que equival a dir: d'ençà que ha nascut una cultura catalana), que s'han assenyalat ben clarament dues tendències en la seva vida interior. Una, la dels que volen posar la nostra pàtria al nivell cultural de les altres cultures que hi ha pel món; l'altra la dels que creuen que hem de conservar indefinidament l'esperit de les colles de Sant Medi i de Sant Mus, dels anells i de la xarxanada. Els primers són progressius; els segons, conservadors i tradicionalistes.

Però, per una de les ironies de la història, tant aci com a d'altres parts del món es dona un fenomen: els sentimentals es pensen ésser ells els avençats, els fermes; en canvi, l'esperit selecte passa per conservador i feble. Il·lustració d'òptica molt comprensible: la grolleria es creu ésser atrevida, mentre que l'esperit refinat, exigent i poc adularer aparenta tímidesa.

Però deixem de banda l'aspecte polític de la qüestió i concentrem-nos en la seva fase merament cultural: és evident que a Catalunya es troben front a front dues cultures (prenent la paraula cultura en el sentit de civilització): la que demana a la vida un esforç constant, en vista d'un ideal de perfecció (és a dir que aquesta cultura exigent suposa la fe en un idealisme); i l'altra, la que recomana el mínim esforç, l'anar tirant i el deixar-se devorar per les coses que passen.

També en aquest aspecte ens trobem amb la paradoxa; i els sentimentals i deixats pretenen ésser ells els idealistes — com si fos possible ésser a la vegada cofoi i idealista, que és com dir etern descontent, dalerós infinit d'un punt que sempre recula. En canvi, l'intel·lectual, l'afanyós de la veritat, com que dubta i cerca, passa per un home sense fe.

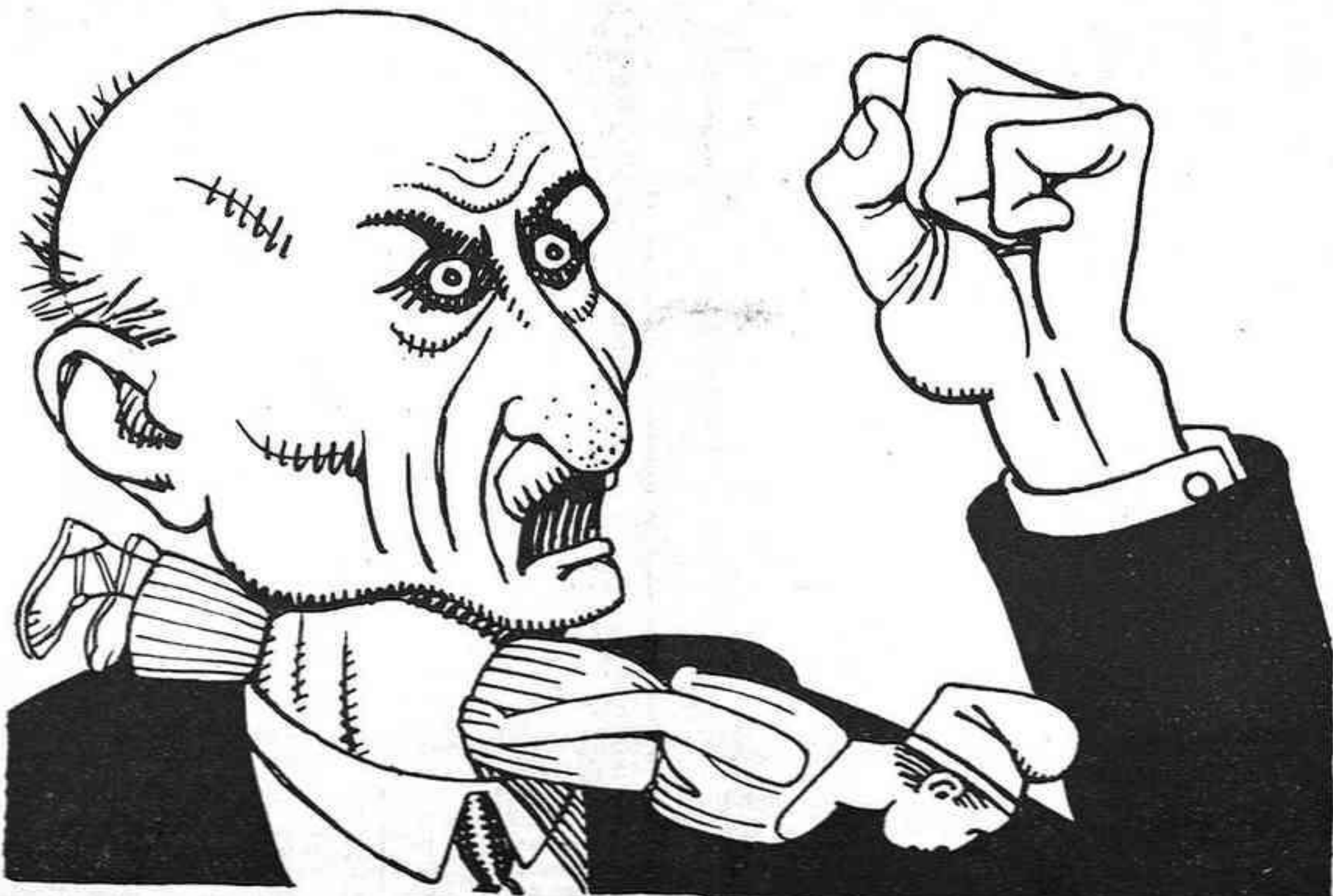
Quina de les dues cultures dominarà a Catalunya? La de l'esforç o la de la mandra? La difícil o la fàcil? La veritablement progressiva o la tradicional i conservadora? La casta o la impúdica?

Fa de mal dir. Encara que nosaltres, recordant l'escala ascendent que dugué d'un mossèn Cinto a Maragall (car la nostra cultura ha nascut, com totes, de la intuïció bruta), no dubtem que en el triomf de l'esperit damunt la carnassa.

Confessem que, a casa nostra, des d'aquests darrers anys, les coses no van per bon camí. Però ens apar que es tracta d'un mal transitori; és evident que, havent de fer política per força i política per damunt de tots, el nostre nivell de vida cultural per força s'ha vist obligat a mediocritzar-se, per adaptar-se a una sèrie de tripijocs i fingiments inevitables quan la qüestió és convèncer gent i convèncer masses. Catalunya, transitoriament, ha perdut aquelles veus individuals que són com estrelles de llum que senyalen un camí entre la nit obscura de les ànimes col·lectives. Sense elles, cap avenç no és possible. Catalunya s'ha passat aquests darrers anys havent de vibrar a l'unison, parlant només per una boca col·lectiva, endogalada per una veritat política, enemiga irreconciliable de la nua veritat.

Però alguns símptomes anuncien el pròxim acabament d'aquesta tongada malaltrosa; la nostra joventut de les darreres promocions universitàries demostra un amor a l'estudi i un respecte d'ella mateixa que exclou totalment aquella pintoresca monada d'anar a cercar en els diaris polítics i en els casinets de barriada els mots d'ordre de literatura, ciència i moral.

Aviat no veurem les idees mitinesques passejant-se en mànigues de camisa pel bosc sagrat. Aviat tindrem una Catalunya de debò; és a dir, una Catalunya com els altres països de debò; lliure i plena.—R. LL.

MELQUIADES

Les Cortes s'han de dissoldre, sobretot sense votar l'Estatut!

MIRADOR INDISCRET

Democràcia, però no tant!

A la darrera assemblea de la Diputació de la Generalitat, molts diputats fumaven com uns desesperats durant les deliberacions. Algú anava a observar-ho al President de l'assemblea per tal que fes una indicació, però en el moment que s'acostà al senyor Company, aquest, que estava butxaquejant, va dir-li:

—Teniu un cigarret?
L'altre, és clar, va treure's la petaca... i va callar.

«Caballero cubierto»

El senyor Serrallera va estar una bona estona assegut al seu escó amb el barret posat. Es clar que l'assemblea encara no havia començat, però, no obstant, foren molts els ciutadans que preguntaven:

—Qui és aquell senyor del barret posat?

El gall del Sr. Carner

El ministre de Finances, senyor Carner, gran advocat i home de consell, té fama d'ésser un orador que diu el que vol dir en termes molt cenyits, però no són molt famosos ni el seu castellà ni el seu estil.

Abans de Nadal, en acomiadar-se el senyor Carner dels alts funcionaris del ministeri per anar a passar festes a Barcelona, va dir:

—Que se coman de gusto el gallo.
Encara és l'hora que els funcionaris no han entès ni el coman de gusto, ni el gallo.

Un protector del Sr. Carner

I com que ara del senyor Carner se'n parla molt, n'explicarem alguna anècdota més.

Una d'elles fa referència a llavors que els advocats barcelonins es deixaven embargar l'Enciclopèdia Espasa o mobles vells, abans que pagar la multa dictatorial que els fou imposada per la qüestió de la Guia del Col·legi d'Advocats.

El senyor Carner fou dels embargats. Saber-ho una bona persona, a la qual havia portat un plet, i presentar-se a casa seva, fou tot u, condoluda del que ella es pensava ésser una dificultat econòmica de l'actual ministre d'Hisenda.

—Senyor Carner — va dir-li —, jo li estic molt agraït, i encara que no el puc afavorir en gaire, els amics són per les ocasions. Jo em presentaré a la subhasta judicial, podré adquirir per poc preu aquests mobles que li han embargat, i vostè els tornarà a tenir...

Encara més democràcia

L'altra anècdota és recentíssima.

Aquests dies que el senyor Carner era a Barcelona, l'autoritat corresponent disposà que una parella de guàrdies de seguretat voltés pel tros de carrer de Trafalgar on té el seu domicili el ministre d'Hisenda. La parella devia oblidar el número de la casa, perquè hagué d'entrar en un bar proper i demanar al que es trobava al taulell:

—¿Sabe usted si por ahí cerca vive el excelentísimo señor ministro de Hacienda?

Breu vacilació del mossò, que acaba amb un:

—Ah! volen dir En Carner? Sí, aquí més avall, al número 6.

L'executor de l'Executiu

Dissabte tingué lloc, al Paral·lel, un míting de l'Esquerra. Hi van parlar fins a set oradors. Un acte gros, vaja. Per a anunciar-lo amb els honors del cas, cada nom d'orador anava seguit, als cartells murals i als anuncis de premsa, d'un títol escaient. El que menys era «President del

Centres»; l'altre, «d'Estat Català»; hi havia també un «diputat a la Generalitat», mant «diputat a Cortes» i fins i tot el propi Lluís Companys, «cap de la minoria catalana».

El títol més adequat i expressiu—adhuc diríem el més contundent—era el de l'Artemi Aguadé: «delegat del Comitè Executiu».

Federalisme i catalanisme

Es sabut que Estat Català, l'organització radical de l'extremisme català sota la dictadura, està actualment rosegat per discòrdies intestines. Tot són grups i grups, abstencions, disconformitats i dissidències. Tant, que ara ja existeixen a Barcelona tres o quatre organismes amb aquest nom, els quals s'excomuniqueu mútuament cada poques hores i fan rodar els caps respectius dels redactors polítics de tots els diaris a força de confusions i protestes inabables.

Davant aquesta trista situació, i vist que fins ara no ha pogut reeixir cap temptativa de concòrdia, algú ha proposat una federació—o millor encara confederació—dels diversos Estats catalans.

Coquetèria?

Solidaridad Obrera, d'ençà que té empremta pròpia ha canviat de format. Tipogràficament, el diari de l'A. I. T. fa un cert goig. Es veu, però, que la Soli no en té prou amb aquesta millora externa i — al capdavant Solidaridad és femení — es vol fer passar per més jove del que realment és. En una paraula: s'amaga els anys.

Com ho sabem? Abans, llegíeu a la capçalera: «Epoca VI», ara diu «Epoca IV». També podria ésser, és clar, que l'encarregat d'aquest aspecte del diari no sabés llegir les xifres romanes.

Si és així...

Dies enrera, els diaris van publicar unes declaracions del senyor Carrasco Formiguera, per les quals hom treia la conclusió que l'esmentat senyor no havia dimitit el càrrec de conseller de la Generalitat, sinó que l'havien considerat incompatible.

—Això — va dir un reporter — vol dir que li han donat «la llauana». I si és així, li deu haver pagat dues mesades...

Borsa del Treball

Ràdio Barcelona té instal·lada una borsa del treball que funciona cada migdia.

Cada dia, a l'hora de prendre el cafè, el locutor dóna compte de les ofertes i demandes que han rebut.

L'altre dia, anunciava: «Señora, se ofrece para cuidar niño o similar».

Comunistes sitgetans

Els comunistes sitgetans són extraordinàriament perillosos. No paren de dir mal del capitalisme i de la burgesia i viuen com uns perfectes burgesos.

Sense anar més lluny, diumenge passat va casar-se un d'aquests elements tan perillosos, afiliats al B. O. C., el nom i cognom del qual corresponen a les inicials S. M.

El fet no tindria res de particular, fins a cert punt, si aquest significat element del Bloc no s'hagués casat, com un vulgar reaccionari, a l'església del Vinyet de l'esmentada població, lloc preferit i extraordinàriament distinguit pels clericals d'aquella vila.

Els tècnics

El flamant subconseller d'Agricultura de la Generalitat, senyor Ferreres i Duran, després de possessionar-se del càrrec, reuñí els periodistes i va parlar-los de l'obra que es proposa fer. Va dir-los que pensava ocupar-se sobretot de repoblar els boscos. I afegí, com repensant-s'hi:

—...però els resultats no es veuran de seguida...

Una piquiponiana del Sr. Jover

Quan el conseller per se Jover i Sarroca era de la C. N. T.—que també n'ha estat, i molts anys—, també parlava en les reunions públiques, amb més o menys encert. Un dia, en una assemblea del seu sindicat metallúrgic, arribant a la clàssica ordre del dia de seruegos y preguntas (això s'ha de dir sempre en castellà, tant al Sindicat Unic com a la Unió General de Treballadors), va voler demanar alguna cosa. I com que ja feia de catalanista, ho volgué dir en català:

—Ara, un orocó a la presidència...

«Montserrat vist pels artistes catalans»

Recomanem a tots els que vagin a visitar l'exposició instal·lada al Palau de les Arts Decoratives de Montjuïc, que no s'oblidin el tapaboques i el gavany, perquè hi fa un fred que pela, i no és permès encendre foc.

El joveníssim Grau Sala, de resultes d'acompanyar amics a contemplar l'obra premiada, ha arrellegat un refredat que no sap com treure's del damunt.

Sortosament es tracta d'un artista tan original, que quan es refreda, en lloc de prendre tasses de flors cordials, reacciona contemplant qualsevol obra d'En Juli Borrrell.

En Sisqueira assegura que fins sua i tot.

La República de Treballadors

IV. COSES DE LA VIDA

Bo és bastir belles teories sobre el paper i planejar amb elles, tot allò del millorament de la humanitat i de la implantació de la vera justícia social. Bo és fer-ho i no es pot negar que fins i tot pot esdevenir d'una real transcendència. Tanmateix, però,

diríem, els estadants són obligats a admetre, com a veïns, gent procedent de les barriades on hom vivia en acumulacions desmesurades. El truc és, evidentment, dels que més serveixen per a *épater le bourgeois*. Imaginem-nos solament els pisos del Passeig de Gràcia envaïts pels murcians que habiten les barraques infectes dels nostres suburbis! Quelcom ben semblant devia passar a la Unió durant els primers temps del règim. La barreja de gent de totes menes i procedències devia ésser monstruosa i les molèsties ocasionades constituïen probablement un obstacle per al bon rendiment del treball de cada u. Avui dia hom tendeix a agrupar la gent al voltant del lloc on treballen o bé a protegir l'acoblament dels que tenen una mateixa professió (els de la O. G. P. U., la burocràcia dels commissariats, etc.), tenint unes certes consideracions per a les afinitats familiars.

La propietat de les cases correspon al municipi o a les cooperatives. El lloguer és rigorosament proporcional al salari del llogater. El mateix nombre de metres quadrats costa, al que guanya un sou elevat, més que al que el té reduït. A més, el lloguer varia si la casa és vella o nova, i en aquest últim cas segons pertanyi al municipi o a una cooperativa. Quan pertanyi a una cooperativa, és més elevat, perquè, pagant-lo, hom adquireix al cap d'un temps determinat la propietat de l'habitatge. Una propietat molt condicionada, certament, però que no deixa d'ésser un estímul de l'esperit familiar.

He entrat a l'atzar i sense cap mena de previ arranjament en algunes habitacions privades a Moscou. Tot el que pertanyia a la comunitat estava en un estat lamentable: l'escala brutíssima, vidres trencats, rascades, inscripcions per les parets. En l'interior dels pisos la gent vivia relativament acumulada, però hi regnava molt més ordre i netedat. Sovint resultava que hi havia gent que dormia en catres en el corredor, però també amb no menys freqüència un pitxer de flors, una llibreria, o una ràdio de discreta sonoritat donava un aire de confort a algunes habitacions. La calefacció em va semblar a tot arreu suficient.

EL MENJAR

Sembla que, en el segon pla quinquennal, que ara estan elaborant els tècnics, una gran millora de l'alimentació de la població soviètica està prevista. Avui dia, però, a la U. R. S. S. hom menja suficientment, però no pas amb abundància o bé exquisidament. «Estem en plena execució del primer pla quinquennal — us diran els membres del partit comunista — i ens cal subordinar-ho tot a les necessitats de la industrialització del país. Necessitem, primer que res, màquines i tècnics. Tot el que tenim i tot el que produïm ens cal emprar-ho, un cop satisfetes les necessitats primordials, comprant a l'estranger la maquinària de les fàbriques que bastim.»

Això dona a la tònica general del país — ja en parlarem més avall — característiques semblants a les dels països que travessen una greu crisi o que estan en estat de guerra. El menjar, per tant, és racionat. Tot ciutadà rep, amb el seu salari, una carta d'alimentació, mitjançant la qual pot adquirir periòdicament, en les cooperatives, unes certes quantitats de pa, carn, peix, mantega, sucre, te, etc. Les racions són de dues menes: de primera, més abundant, a la qual tenen dret els obrers industrials i agrícoles, els soldats en actiu i els intel·lectuals; i de segona, més reduïda, reservada als funcionaris de l'administració i a tot-hom qui s'ocupa en treballs domèstics. Tot això en teoria. En la pràctica, segons el que m'han dit gent que m'inspira confiança, els camperols no tenen pas tots ni sempre les racions de primera que els pertocuen. Els clergues, els comerciants privats i tot-hom que és considerat com a no treballador o com a explotador del treball d'altri, no tenen dret a cartes d'alimentació. Els clergues viuen exclusivament de les almoines dels fidels, i els altres de llurs negocis.

A la Unió hom menja encara sovint en família, sobretot en el camp i en les viles de província. En les ciutats i en les colònies obreres hom menja, al migdia, en les cantines que hi ha en totes les fàbriques, oficines i escoles. Al vespre i, en general, els dies de festa, l'Estat protegeix i estímula que es mengi en els clubs o en els

adquirits en les botigues. Pot anar més ben abillat i tenir, a casa, més confort: sillons, làmpares, quadros, radio i fins i tot una minyona de servei. No pot, però, donar als seus fills una educació millor ni pitjor que la que tenen els fills dels altres ni deixar-los en herència més que una certa quantitat molt reduïda de coses i de diners

La ridiculització del burgès

la realitat està integrada per una sèrie d'exigències ineludibles, poc o gens mudables, que, a la curta o a la llarga, acaben per imposar llur dret primordial. La igualtat nivellada a ultrança, la possessió en comú, la revolució mundial i adhue la mateixa repartidora són qüestions que certament no manquen pas d'un gran interès, poden ésser molt apassionadament discutides; però, tot plegat, resulten bon tros acadèmiques.

Quan a la U. R. S. S. hom intentà portar-les íntegrament a la pràctica, la situació general del país esdevingué d'un caòticme autèntic i molts pensaren que el carro aniria definitivament pel pedregal. I bé; cal reconèixer que no ha estat així. Una generació d'homes pràctics i sense gaires manies ha pervingut al poder. Han acceptat tot el lèxic revolucionari perquè ja se l'han trobat fet i perquè no hi ha res com un lèxic fet per a estalviar-se mals de cap. A més a més, com que en cap més lloc del món aquest lèxic té vigència oficial, resultava molt apte per a fer-ne una plataforma nacionalista, que és precisament allò de què no pot passar-se cap dictadura. Encarats amb la realitat, no han pogut negar que si els homes són iguals, pel fet d'ésser éssers humans que necessiten un aixopluc i una nutrició, són, pel contrari, molt diferents, pel fet de tenir més o menys capacitat intel·lectual, més o menys caràcter, educació, sentiments, etc. I entre una cosa i l'altra, en mig de l'entrellat de les teories i de les imposicions de la pràctica, a la U. R. S. S. hom ha cercat, en la mesura del possible, una nova ordenació per a les belles coses de la vida que, a tot arreu, són i seran sempre les mateixes.

L'HABITACIÓ

El dret a l'habitatge el té tothom, a la Unió, en la mateixa mesura. En això la igualtat és pràcticament completa. Que uns ciutadans, sigui pel que es vulgui, ocupin habitacions abundants i espaioses, mentre altres viuen acumulats en cambres esquifides, és considerat com una greu injustícia. I prefereixen que tots visquin acumulats, que no pas que regni la desigualtat. La reglamentació és senzilla. En cada municipalitat important hom divideix el nombre de metres quadrats habitables pel d'habitants. El quocient que en resulta indica el nombre de metres quadrats a què té dret cada habitant. On la gent vivia ocupant massa espai, en els barris rics que

Arquitectura moderna a Moscou

menjadors comunals que de mica en mica s'estableixen. En vaig visitar un en una cooperativa de Leningrad. Hi havia dues sales: en l'una, per un preu mínim (em penso uns 60 o 80 copecs), una mena de ranxo era servit: un puré de llegum molt espès i un plat de verdura amb maïdonilles; en l'altra, per un preu una mica més elevat hom podia triar tres plats en una carta molt simplificada. Vaig observar que, en gran part, la sentor característica del poble rus prové dels aliments i de llur condimentació.

Hi ha cafès i restaurants, alguns d'explotació particular i d'altres, la majoria, pertanyents a cooperatives i trusts d'alimentació. Els preus hi són relativament elevats i comporten una mena d'impost de

taxativament fixada per la llei. Pot però divertir-se més durant les vacances anuals i anar més sovint al teatre. No pot anar a l'estranger, igual que els altres ciutadans, sense un motiu molt justificat i una autorització especial per a cada cas.

PREUS

Sovint es planyen els viatgers que vénen de la U. R. S. S. de l'elevació dels preus que allí regixen en el mercat. Crec que val la pena de parlar-ne.

A la Unió una cosa no té pas un preu. Una cosa té diversos preus en relació amb les circumstàncies en què és venuda. Deixem a part la qüestió dels preus de cost i a la dels preus d'exportació, perquè estan relacionats amb la tan debatuda qüestió del *dumping* soviètic i, a més a més, no tenen res a veure amb les coses de la vida ordinària, objecte d'aquest article. De passada solament diré que, a la Unió, els preus de cost generalment no els sap ningú i a ningú no interessen; i que els preus d'exportació estan sempre subjectats a les directives del Comissariat del Comerç exterior, que obra d'acord amb les circumstàncies del mercat exterior i les necessitats de l'interior, amb gran amplitud de facultats.

Hi ha en primer lloc els preus de les cooperatives. En aquestes, ja és prou sabut, únicament poden comprar-hi els socis. Paguen una quota mínima mensual i, ja sigui mitjançant la carta d'alimentació, ja sigui presentant els diversos tiquets que cada mes són repartits, poden adquirir a un preu molt baix els aliments més essencials en les quantitats racionades i una colla d'articles de vestir, domèstics, *toilette*, etc. Dic a preus molt baixos referint-me sempre a llur relació amb els salaris, sense prejutar la qüestió de l'equivalència del ruble en moneda estrangera. També són baixos els preus a què són venuts certs articles que, des de cert punt de vista, podrien ésser considerats com de luxe, quan són venuts en dies especials, per les cooperatives. En dies que en diríem de rebaixa; quan, mitjançant anuncis, hom assabenta el públic que en un dia determinat i previ lliurament del cupó número tal del carnet de tiquets del mes, posem per cas, poden ésser adquirides a baix preu gorres de pell per a criatures. Tot plegat és un altre procediment creat per l'Estat per a regular el consum, racionant-lo. És també l'origen de les llargues cues que es veuen a la porta de les cooperatives.

Un altre és el preu que tenen els objectes en les botigues i en les mateixes cooperatives en dies que no són de rebaixa. Les botigues particulars (que van desapareixent) o públiques (pertanyents a trusts o sindicats de venedors), tenen, a causa dels impostos o de la intervenció estatal en els preus, necessàriament de vendre car. D'aquesta manera l'Estat aminora els beneficis de les diferències de salaris i crea un instrument per a suavitzar els rigors del racionament.

I un altre és el preu per als estrangers. Com que a la Unió no hi ha lliure exportació de divises monetàries, l'Estat té el monopoli de la venda de rubles als estrangers. I se n'aprofita. Els els fa pagar a un preu caríssim. Els els fa pagar a un preu (un ruble igual a uns 50 cèntims de dòlar), mentre el valor adquisitiu real de la moneda és molt inferior. I ací tenim l'explicació d'aquests diners al vagó restaurant que costen 50 pessetes a certs turistes i els ous ferrats que han estat pagats a 15, i els comptes fantasiosos de la bugadera. Si el ruble es cotitzés obertament, no valdria, em penso, gaire més de 80 cèntims de peseta. De fet, en les borses anomenades *negres* (n'hi ha en els principals països més o menys limitrofes amb la Unió) hom ven rubles a preus irrisoris, en part a causa de llur real valor molt per sota la paritat or, i en part a causa del risc que pren qui els introdueix a la Unió, car la importació de rubles està també rigorosament prohibida. Únicament quan l'estranger compra en magatzems especials, anomenats *Torgsins*, on cal pagar sempre en moneda estrangera estable, pot assolir preus racionables.

J. TERRAS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

LAPERITIV

Sobre l'any nou. — Vetaquí un tema que s'imposa; el periodisme, que viu paral·lelament a les xaracteries i a les il·lusions de les senyores amb mitja dotzena de fills, no té altre remei que comentar amb tot el somriure i tota la banalitat que demana el cas, aquestes coses inofensives que interessin i afecten a tothom.

Aquests dies hom encara té la barra de retratar un gall dindi o els nens que han tingut la desgràcia de passar el Nadal sense torrons ni neules. Som en unes hores d'entendiment gràfic, d'imbecilitat estomacal, i un bon director de periòdic que s'estimi no té més remei que atacar els grans temes de la tradició de la manera més enfarinada i més tova que li permetin el paper i la tinta.

Aquest 31 de desembre passat, més ben dit la matinalada de l'1 de gener, després de no haver pres part en cap sopar més o menys disgustat en el qual els senyors i les senyores es posen uns barrets de paper fi al cap i toquen unes trompetes de fusta baratíssimes sense gens d'entusiasme, i que a més a més van carregant de mal humor el sistema muscular dels cambres dels establiments que dissimulen com és llur obligació; sense haver encarat cap tauia especial, ni haver anat amb cap d'aquestes famílies cristianes que en tal dia fan una mica el boig i acumulen una mica de substància pecaminosa per després poder anar a tenir una sentada amb un caputxi de moda; sense fer res de tot això que s'acostuma a fer la nit de cap d'any, vaig anar a donar un tomb de simple espectador pels cabarets burgesos i pels cabarets cafres de la nostra ciutat, i vaig tenir el gust de fer-me una mica de càrrec de la manera com la gent es produïa pel carrer.

Aquesta sensació de la matinalada de l'any nou ja l'he tinguda altres vegades, però no m'havia fet mai un efecte tan depriment com aquests dies. Deixant de banda la gent al marge de la moral i dels comptes corrents, que naturalment fan el bestia d'una manera franciscana i integral, i referint-nos només als homes que treballen i tenen per perdre, en la situació de l'any nou, una mica cansadets de beguda i amb la camisa dura del smoking en un estat incorrecte com si les mones del Parc hi haguessin trencat un son al damunt, em varen fer la impressió que aquells que s'imposen l'obligació de fer olla i estar contents i pagar una quantitat arreglada d'alcohol, n'extreuen de tot plegat un mal negoci, un cansament visceral, i un espectacle que no diu gens en favor d'ells en el qual juguen el subconscient i l'inconfessable. En una paraula, els homes grans es diverteixen tan poc com vulguen, i el despertar d'aquesta diversió és una mena de cosa lívida, desmanegada, esllagarsada, amb tota l'acridut del bicarbonat de sosa i de l'aigua mineral.

Joestic segur que només en l'època de quan som infants, les grans festes de l'any i tot allò que d'espectacular i de fàrbit té la tradició, arriba a produir-nos un efecte agut, i arriba a ésser viscut amb totes les conseqüències d'un moment poètic sense contemplacions ni restriccions.

Jo recordo perfectament el ròssec de seda màgica que per mi tenien aquestes grans diades, en els moments llunyanys que, innocent de mi, m'empassava les ensarronades més plenes de paperets, d'estrelles de vidre volador i de caramels de goma i menta. Aleshores el cap d'any tenia un sentit, l'home dels nassos que jo no havia vist mai, però que estava segur que es passejava per la Rambla amb una capa com les que duen els «demanadors», em feia una por terrible, i al mateix temps sentia un goig intens de saber que en el dia darrer de l'any passava aquest gran prodigi de sortir l'home dels nassos a passejar-se pel món. Les més petites coses relacionades amb la tradició prenen un relleu enorme, i aquestes coses viscudes amb un cervell innocent i cèdul jo crec que són les úniques coses positivament poètiques que ha pogut caçar el nostre instint de perdiguers atabalats.

Els pares de família que tenen una gota d'imaginació tenen la gran sort de poder assistir a l'espectacle de llurs criatures en aquest estat de tensió dionisiaca i d'entusiasme que produeixen tota la màgia i tot el misteri en el cervell dels infants. Els que no som pares de família i no tenim cap laboratori ple de nens per poder fer experiències, no ens resta altre remei, en la nit de cap d'any, que contemplar la tragèdia dels estòmacs i de les mirades i de les besades inconscients.

Nosaltres que tenim l'obligació de fer de poetes i d'escriptors, i hem d'imaginar històries i comèdies, en el fons del fons no fem altra cosa que treure partit a la nostra memòria i procurar reproduir estats molt preterits d'aquesta tendresa dionisiaca, d'aquesta credulitat absurda, en associar unes paraules amb les altres, si volem que els nostres èxits tinguin de tant en tant una certa consistència de matèria viva.

Tot el millor de nosaltres és allò que hem viscut amb el convenciment material de les ales dels àngels, unes ales de ploma d'oca una mica més ennoblides i més envensissades. Algú afirma que són les grans obres de metafísica i de fumisteria el que ens separa de les granotes i dels ximpanzés; jo crec que el que ens separa positivament d'aquests animals tan simpàtics és haver cregut de bona fe en l'home dels nassos, i haver cregut que encetar un any és com encetar una fruita tota ensucrada de misteri.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 16285
BARCELONA

UN PROBLEMA GREU

La qüestió ferroviària

El problema dels sous dels empleats i obrers de les companyies ferroviàries, plantejat aquests dies, no és més que un aspecte del conjunt del problema ferroviari d'Espanya.

Es evident que molts empleats de les companyies de ferrocarrils cobren actualment sous desproporcionats, per escassos, davant el cost de la vida. També és veritat que les empreses, que vivim molt justes en anys de prosperitat, passen avui dia per una situació tan anguniosa, que empresa hi ha que no pot fer front a les seves càrregues financeres.

El ministre d'Obres públiques, apremiat pels obrers, ha fet manifestacions afirmant que en els moments actuals a les empreses no els era possible d'augmentar els sous. Aquestes manifestacions, fetes del ministeri estant per un ministre socialista que, essent a l'oposició, moltes vegades havia parlat de socialitzar els ferrocarrils com a solució per al millorament dels obrers ferroviaris, han causat malestar entre aquests darrers, s'han fet sentir amenaces de vaga i han motivat que el problema adquireixi relleu i es situï en un primer pla d'actualitat.

El ministre d'Obres públiques, per calmar l'agitació existent entre els ferroviaris, acaba de publicar una ordre nomenant uns interventors en la comptabilitat de les Companyies del Nord, de M. S. A. i de l'Oest d'Espanya, per tal de veure si són possibles, i en quina mida, els augmentos demanats pels obrers i empleats.

Aquesta ordre ens recorda el nomenament d'aquella Comissió que, fa cosa d'un any, féu el govern Berenguer trobant-se davant el mateix problema. Aleshores, la Comissió fou nomenada, probablement féu uns estudis i unes investigacions, però no pogué resoldre res.

Ja hem dit en començar que el problema dels jornals no és més que un dels aspectes del problema ferroviari espanyol, en el qual cal considerar tres punts: el problema jurídic dels ferrocarrils en règim de concessió temporal; el problema de les tarifes; el problema de la competència per altres mitjans de transport.

Els ferrocarrils espanyols han estat construïts a base de concessions administratives per un nombre d'anys. Quan es construïren els ferrocarrils fou possible trobar capitals, i posteriorment crèdits per a obres, tenint en compte el nombre d'anys que mancaven per a la reversió dels ferrocarrils a l'Estat i les possibilitats d'amortització del capital i dels crèdits que l'exploitació del negoci permetia durant aquells anys.

A mida que ha augmentat el tràfic, ha calgut ampliar i millorar les instal·lacions i renovar el material. Ha arribat un moment en què no s'ha pogut, donats els pocs anys que mancaven per acabar els terminis de les concessions, de fer nous emprèstitos, essent impossible amortitzar en pocs anys les grans inversions de capital que representen les obres ferroviàries.

Això ha donat lloc a l'estudi de diferents solucions, totes parcials i provisionals, com que l'Estat avançés capitals per a noves obres a les Companyies, sense que això resolgués la situació de les empreses ferroviàries espanyoles.

Els problemes ferroviaris són molt complexos i demanen estudis aprofundits perquè puguin ésser solucionats. Sense pretendre voler donar una solució, ens permetem apuntar que potser podria arribar-se a trobar una fórmula resoludoria dels problemes plantejats establint les Companyies i l'Estat un nou conveni mitjançant el qual s'abandonés el sistema de la concessió temporal i les empreses es regissin pel sistema de les indústries en general, reservant-se l'Estat una intervenció en les tarifes, pel fet de representar l'exploitació d'una línia de ferrocarrils un semi-monopoli de transports. Si es volgués conservar el sistema de reversió a l'Estat, aquest hauria d'acceptar que les Companyies poguessin fer, sota el control del Govern, emprèstitos a llarg termini, per temps superior al del termini de la concessió, fent-se l'Estat responsable d'aquells emprèstitos un cop les línies li revertissin, sempre que aquests emprèstitos fossin per a obres noves, millores sobre les actuals línies, ampliació de la capacitat de tràfic, electrificacions, etc.

Unit a aquest aspecte de la proximitat dels terminis de la reversió, es troba el problema de les tarifes, el qual transcendeix del sol aspecte ferroviari per les fortes connexions que té amb l'economia general.

Si examinem les tarifes ferroviàries d'avui i les d'abans de la guerra, trobarem aquelles superiors a aquestes en un 15 per 100. Aquest augment es féu en finalitzar la

guerra. Es veritat que en aquests anys el tràfic ha augmentat i que això produeix uns majors ingressos a les Companyies, però no ha augmentat en la proporció que exigeixen les despeses d'exploitació i de conservació del material.

Les indústries lliures regulen el preu dels seus productes per la competència industrial. Les empreses ferroviàries, no subjectes a competència entre elles, han de regular llurs tarifes pel que els permeten

Una de les modernes locomotores de M. S. A.

llurs concessions o altres autoritzacions legals. Per això les empreses ferroviàries no han pogut pujar les tarifes més que aquest 15 per 100.

Però les Companyies han d'adquirir a la indústria lliure tots els materials que consumeixen, i han de pagar a llurs obrers i empleats uns sous que els permetin viure. Si en un moment donat es trenca l'equilibri dels preus, com ha succeït des de la guerra ençà, les empreses ferroviàries hauran de pagar, pel material que adquireixin a la indústria lliure, uns preus molt més alts i es veuen obligades a cobrar, pels serveis que presten, uns preus nascuts d'una llei de concessió que quan es promulgà no podia preveure les alteracions en els preus que s'han produït després d'aquella concessió. Així es troben davant una puja de tarifes del 15 per 100 i un augment de preu del material que consumeixen superior en un 60-80 per 100 al d'abans de la guerra.

Aquest desequilibri pot, en part i temporalment, compensar-lo un augment de tràfic, però no es pot compensar del tot sinó per un sol procediment: l'augment de tarifes.

Una solució semblant, demés d'ésser impopular, té l'inconvenient de repercutir damunt el preu dels productes transportats i és un altre factor d'encariment de la vida; per això abans d'advertir-se a una mida d'aquest ordre cal pensar-s'hi molt, però cal també emprendre-la sense reserves, si ha de fer més segura la vida dels ferrocarrils.

Però la solució de l'augment de tarifes es troba avui davant un nou enemic, la competència del transport mecànic per carretera. Fa quinze anys era impossible de preveure la importància que aquesta competència representaria per als ferrocarrils. Avui dia, aquesta competència ha adquirit tant de valor que preocupa seriosament les empreses ferroviàries d'Europa i d'Amèrica, i a França ha donat lloc a disposicions legals concedint a les empreses ferroviàries línies de transport en comú de passatgers per carretera.

La competència de l'automòbil al tren, que començà fent-se en línies de passatge, s'ha estès al tràfic de mercaderies, i moltes d'aquestes que abans eren facturades per ferrocarril, ho són avui per camions, que tenen l'avantatge, quan el preu del producte transportat ho permet, d'anar directament i sense canvis de vehicle, del punt de sortida al de destí, sense els perills de furt i d'avaria que sovintegen en el transport per ferrocarril.

Cada dia s'agreuja més aquesta competència i és un altre factor de la mala situació de les Companyies ferroviàries i de la seva minva d'ingressos.

Plantejat així el problema, les peticions dels obrers i empleats ferroviaris semblen difícils de poder-se atendre.

La situació de les empreses és dolenta, agreujada encara per la crisi econòmica i pel marasme industrial i comercial. La Companyia dels Andalusos ha hagut de suspendre l'amortització de les seves obligacions gràcies al resultat de l'exercici de 1930. Els ingressos de totes les empreses ferroviàries han disminuït fortament. Aquest darrer mes de desembre, el Nord portava una minva de recaudació de 17.875,168 pessetes; M. S. A., 25.598,740 pes.; els Andalusos, 10.128,958, comparant amb igual data de l'any anterior.

Davant de xifres així, es comprenen les manifestacions del ministre d'Obres públiques.

Però, per altra banda, és veritat que la situació de l'obrer ferroviari no és brillant. A començaments de l'any passat, els diaris deien que hi havia obrer que cobrava 4'80 pessetes de jornal diari. És poc, però no creiem possible que la situació del ferroviari millori amb bona voluntat, ni amb vagues, ni amb violències, fins que el Govern es decideixi a estudiar de debò i resoldre d'un cop el magne problema ferroviari.

Sols gràcies a una acció de conjunt es podran portar a cap les millores que calen, tant al personal, com a les empreses, com als usuaris.

M. S.

Mirant a fora

La crisi i la tradició

Els diaris búlgars han publicat un solt concebut així:

«Després d'una entesa entre els caps de les missions diplomàtiques i la secció del protocol del ministeri d'Afers estrangers, s'ha decidit que en ocasió de l'any nou, en comptes de deixar targetes de visita o de fer les visites habituals, es considerarà que els senyors membres del cos diplomàtic i consular, les persones oficials i les personalitats estrangeres i búlgars hauran complert llurs obligacions, si donen un mínim de 100 leva a la Creu Roja.»

Una altra victòria de la crisi sobre la tradició.

Records de viatge

Paul Reynaud, el ministre francès de les Colònies, que ha visitat no fa gaire l'Extrem Orient, ha pogut fer-se càrrec personalment que la Birmània és un país calorós.

A Rangoon, en efecte, hom organitzà en el seu honor una bathing party. El ministre, rebut pel bo i millor de la societat ranguonesa, es banyà, entremig dels més impecables oficials britànics i de les girls més rialleres, en una piscina sumptuosa. Com que el protocol de la República Francesa no havia previst que mai un ministre hagués de pendre part en un acte així, el governador britànic hagué de deixar el seu propi vestit de bany al ministre francès.

Quan l'arribada del capvespre féu minvar la calor del dia, i que els banyistes hagueren reprès llur vestit acostumat, el ministre rebé una targeta amb una punta doblegada: era del bisbe de Rangoon, que havia volgut saludar el governant francès, però no creia indicada la seva presència en una festa de piscina.

Un aniversari mogut

Alemanya ha celebrat amb una obra teatral de Zugmayer, amb el film sonor i amb les polemiques de premsa, el vintiquè aniversari de la memorable feta del sabater Voigt, que mobilità un piquet de la guàrdia per fer-se donar la caixa municipal de Köpenick.

La traducció d'aquest fet en comèdia — de la qual ja donarem compte als nostres lectors —, com tots els esdeveniments, adiu el centenari de Goethe, ha fet barallar la premsa de dreta i la d'esquerra. S'han repetit les mateixes controvèrsies que havien tingut lloc l'endemà de l'incident, i un ex-oficial, el major Prusz de Zglinicki, ha escrit un llarg article a la Deutsche Allgemeine Zeitung per explicar les circumstàncies psicològiques i materials que feren possible semblant mistificació.

Amb aquesta ocasió, hom ha recordat alguna anècdota del procés que vaigut a Voigt alguns anys de reclusió. Un dels jutges preguntà a un dels soldats cridats a prestar testimoni:

—A veure, vos que ja fa dos anys que sou al servei, no us heu adonat de res en la persona de Voigt que us fes pensar que aquest no era un oficial de debò?

El soldat s'hi pensa, vacilla una mica i acaba dient timidament:

—Sí, ben mirat, ja varem trobar estrany que no ens esbronqués.

Hitler vist per Heinrich Mann

Heinrich Mann (sobretot, no confondre'l amb el seu germà Thomas Mann) és, per excel·lència, el novel·lista de la República Alemanya. A més a més, fa un paper important en el partit democràtic, avui partit de l'Estat.

En el darrer número del Tagebuch traça un retrat de Hitler. Procura sobretot de posar de relleu la insinceritat (innere Unwahrheit) del rabió germanisme tan sorollosament professat pel cap dels nazis:

«En el fons del seu cor, tot alemany s'adona de com Hitler i els seus justifiquen malament el paper que s'atribueixen... Sentint-hi dir bacinades contra França, tothom pensa que en aquest ex-austriac hi ha alguna cosa que no rutlla. Un home nascut a l'est de les fronteres alemanyes no s'interessa mai de tan a prop per l'enemic hereditari dels alemanys. Aquest home ha d'ésser un comediant. Un comediant austriac, que explota una tara alemanya: l'antisemitisme. A Alemanya tots ens en adonem. I el més singular seria que fos llur brutalitat exterior, i no pas llur feblesa interior, el que decidís l'esdevenidor dels nacional-socialistes.»

Així estan

—On vas, acompanyat d'aquests dos valents?
—Es que tinc ganes de cridar «Visca la República!».

(Uik, Berlín)

ATMOSFERES BARCELONINES

Els drets de la ciutat nova

Així que hom intenta remoure una sola pedra de la ciutat vella, diaris, revistes i ateneus posen el crit al cel. El tantes vegades anomenat barri gòtic sembla talment que sigui l'ànima de Barcelona.

En canvi, la ciutat nova està deixada de la mà de Déu. Difícilment trobareu un barceloní preocupat pels seus problemes estètics i per les seves solucions. Creix i es desenrolla a l'atzar; a caprici d'arquitectes

ben bé on resideix, però el sentim i gairebé el palpem. Un lloc que sis mesos abans era un tros de carrer incolor, sobtadament ha pres un aire ciutadà i confortable. Aviat en descobrim les causes: aquell cinema, que abans no hi era; un bar que li fa costat i, uns metres més enllà, una botiga de modes o bé de bibelots... Tenim davant nostre una altra victòria de la ciutat damunt la grisor del suburbi.

La fira d'aviram a la Rambla de Catalunya

d'industrials. Poques vegades les plomes dels cronistes barcelonins, tan amatents a entendre's davant les pedres ennegrides i els carrers llòbregos, senyalen les tares de la ciutat nova o bé canten les seves perfeccions.

La causa d'aquest desdeny, potser cal cercar-la en la creença general que la Barcelona moderna està del tot perduda i que irremissiblement no té adob. Semblant teoria està fonamentada en l'existència de l'Eixample. És l'Eixample el llegat tristíssim amb què s'ha trobat la nostra generació en venir al món. És un llegat acaparador, capaç d'ofegar completament la millor bona voluntat urbanitzadora. Però no hi ha remei. Com que no podem pas enderrocar-lo, hem de fer per manera de treure'n el millor partit possible.

La ciutat, a més a més, està en evolució perpètua. No és de cap de les maneres una cosa morta, insensible, sinó un organisme viu i bategant. A aquells que l'estimem i sabem mirar-nos-la, encara de tant en tant ens deixa concebre esperances de redempció.

No és pas que nosaltres somiem una Barcelona rectilínia i esterilitzada; o bé curulla d'edificis bells i avingudes senyorials. La gràcia d'una ciutat està a saber arrodonir uns quants llocs, equilibrar unes quantes perfeccions: millor dit, crear unes atmosferes. I el secret d'això no consisteix pas a dependre quantitats enormes en urbanització, sinó a saber aprofitar allò existent, conservar-ho, depurar-ho, i sobretot no prostituir-ho ni desvaloritzar-ho.

La majoria de vegades aquesta gràcia ciutadana és deguda exclusivament al detall. Barcelona ens fa l'efecte d'una persona desastrosament vestida i bellament calçada. Les cases dels nostres carrers cèntrics són pobres construccions de munió, quan no pensades sublimes, encara molt més desgraciades. En canvi, contrastant amb l'arquitectura trista, s'obren a llurs baixos establiments luxosos i cada dia una mica més ben orientats en el camí de l'estètica urbana.

En molts llocs de Barcelona són les botigues allò que dona el to. Quantes vegades, en passar per un indret desacomodat, no notem un canvi agradós. No sabríem dir

I d'aquestes atmosferes ciutadanes, en la Barcelona nova en podríem anotar unes quantes. Certs bocins de la Diagonal, en els quals veïnegem els establiments dedicats a la venda d'automòbils; d'altres de la Rambla de Catalunya, on apunten els aparells de modistes; o bé alguns del Passeig de Gràcia, amb les galeries artístiques i les botigues on són venudes superfluitats delicades. I alguns altres, pocs.

Són aquestes gràcies de la Barcelona moderna, que amb poc d'esforç podríem conservar. Per això, arribades les festes de Nadal i Any Nou, ens indigna veure com aquestes gràcies són desnaturalitzades i esborrades per la invasió de la fira virolada.

No s'hi val. Barcelona no és cap aduar rifeny. La Rambla de Catalunya no és pas cap firal vilatà perquè hom hi vengui galls. Ni la Gran Via és la carretera d'un poblet, perquè sota els seus arbres s'arreglen les barraques de joguines i hi acampin, cuinin i dormin llurs propietaris. No opinem així els nostres regidors i tècnics municipals?

Un dia o altre haurà de finir aquest costum, i un Ajuntament o altre haurà d'ésser qui el trenqui. No s'hi val a subministrar raons comercials o bé pintoresques. No pretenem pas perjudicar els industrials que en aquests dies paren al mig del carrer. Demanem simplement que hom els trobi un lloc a propòsit, que de cap manera és el centre de la ciutat.

I quant a aquells que defensen aquests mercats des del punt de mira del pintoresc i de l'amor a la tradició, els direm que també tenim dret que se'ns respecti el nostre amor exaltat per la tradició que neix: una tradició d'estètica ciutadana.

ANDREU A. ARTIS

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Tel. 11655

J. ROCA

JOIER - CREADOR

Els mestres i fadrins que treballen en les Joieries són com a cirurgians que manipulen sobre la matèria més delicada que es coneix: la carn freda de les pedres precioses.

RAMBLA DEL CENTRE, 33 PASSATGE BACARDÍ, 2

URODONAL

neteja la sang intoxicada per l'àcid úric

L'URODONAL és un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.

DR. A. R. SERRA

Centre de Psicologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA.

EL CINEMA

DOS BONS FILMS

Quan la setmana passada citava el film *Les peripècies de Skippy*, poc podia sospitar que aquest film de Norman Turog ens reservés una sorpresa ben deliciosa. Es tracta d'un film d'un gènere fins avui inèdit, ben fet i avalat amb una riquesa psicològica veritablement considerable.

Un film ben fet perquè té tota una magnífica ordenació dins la pura tradició americana. Alternança de motius ara còmics, ara tràgics, disposat tot ell en una progres-

cia de primer ordre. Potser si el film hagués estat ideat en altre temps, hauria tot ell conegut un moment més viu; ara, porta el segell de l'època, del moment crític que coneix el cinema. Època de traspàs en la qual assistim a l'assimilació del verb pel cinema. Tanmateix el film és prou ple de qualitats per recomanar-lo a tothom.

També el film de Jack Conway, *La Pecadora*, podria suggerir un ample comentari. No és un film intaxtable; però, per mo-

«La Pecadora»

sí d'interès ascendent, que resulta d'una convergència d'aquells motius i comportant a la fi una conclusió que és plenament satisfactòria. Una conclusió que ve a ésser com una victòria del món de l'infant, enfront de la incomprensió dels grans.

La vida del noi hi és notada amb una fina observació digna de les bones pàgines de Mark Twain. Des de la *toilette* matinal, fins a l'oració del vespre, a l'hora d'acostar-se, passant per tota la jornada atapeïda de facècies i cops de puny i fèrtil en invents, el film ens obliga, amb una gràcia adorable, a pendre contacte amb 'a realitat infantil.

Els sentiments hi són singularment aguts, encara que, tanmateix, molt transitoris. Quant a la intensitat, no crec que desmereixi de la que pot ostentar qualsevol conflicte dels majors. Almenys en el llenguatge cinematogràfic de Norman Turog, avalat amb una interpretació de primer ordre — caldrà citar el nom de tots aquests petits actors —, les aventures de Skippy i del seu amic arriben a conèixer moments pregnants i emotius. I a la fi, la llar trasbalsada per la quimera del menut — un gos portat a l'escorxador —. L'esposa sola a taula pensava, el marit sortint sense haver sopat, tot plegat fa un quadre d'un gran verisme. Aquests menuts xerren per les butxaques. Crec que és la dèria de molts d'ells no callar mai. El diàleg hi té, doncs, una importan-

ments, l'autor sembla inspirar-se, i amb èxit, en la gran lliçó de simplicitat i en aquell amor a les coses menudes que King Vidor ha posat en tan alt valor.

A més hi ha Constance Bennett, bonica, elegant, amb una psicologia descoberta i uns trets que recorden Lois Moran. Sensibilitat dolorosa i una ànima un xic lassa. Aquella mateixa mirada sempre humida, que destilla una melangia permanent, adhuc quan la boca riu. Un gran talent que li permet traspasar feliçment els moments més perillosos de la intriga. Tot plegat posat en relleu d'una manera que n'accentua poderosament la seducció gràcies a una direcció hàbil, fins a un punt que sento no poder demostrar, per manca d'espai i encara més per manca d'exemples a posar sota els vostres ulls.

Bones les primeres escenes, on està tan ben traduïda aquella fatiga que torna agres els caràcters, el mal humor, els mals de cap constants, en una família senzilla que viu amb penes i treballs, amb un pare gandul i un xic brètol. Situació inicial que sembla determinar ja tot el destí de la protagonista. Més tard, l'anada d'aquesta al Colorado ens val bones imatges de paisatges esplèndids, i a la fi tot va a parar en una nit de Nadal, que tot ho arranja en el millor sentit possible! I això que les coses estaven ben enredades.

J. PALAU

PANORAMA

Notícies d'Eisenstein

Les notícies d'Eisenstein d'ençà que marxà als Estats Units, són confuses o contradictòries. Sortí cap a Nova York acompanyat d'Alexandrov i de Tissé. Ha donat conferències a la Universitat de Colúmbia, li han estat oferts uns quants àpats i ha donat una volta per Mèxic, país pel qual el pintor Diego Rivera, en la seva visita a Moscou, féu interessar al cineasta rus.

De retorn a Hollywood, compongué un *scenario* per a *Una tragèdia americana*, que obtingué l'aprovació de Dreiser... però no ha estat rodat. Oferí un *scenario* de la seva invenció, sobre una ciutat fantàstica construïda en vidre, sobre el qual encara no s'ha decidit res.

Eisenstein i els seus dos acompanyants han passat mesos ensopits, fins el dia en què, comandats per un grup d'amics del novel·lista Upton Sinclair, els tres russos s'allargaren fins al sud de Rio Grande. El novembre passat, Eisenstein tornà a Mèxic, on una primera visita no li havia deixat veure sinó el Mèxic falsificat de Tia Juana, poble a prop de la frontera amb els Estats Units. El cineasta rus arribà a Mèxic la vigília del pelegrinatge a la Mare de Déu de Guadalupe. Des de les cinc del matí fins al crepuscle, prengué vistes d'aquest antic costum mexicà i de les danses d'indis que l'acompanyen. El pilotava el jove escriptor Aragón Leiva.

Potser d'aquest viatge en surtí un film on figurin l'ex-president Calles i el bisbe de la ciutat de Mèxic.

Un film submergi

Si hem de creure *The News Chronicle*, el capità H. H. Raily, expert americà en qüestions submarines, es troba actualment a Londres, esperant la decisió del ministeri del Comerç sobre el seu projecte de filmar el paquebot *Lusitania*, ensorrat durant la guerra al llarg de Kinsale Head (Irlanda), a una profunditat de 72 metres.

Simon Lake, l'adaptador del *Nautilus* per al viatge submergi al Pol Nord que intentà Sir Hubert Wilkins, ha construït l'aparell destinat a l'audaciosa presa de vistes. Però sembla que les dificultats grosses de l'operació no són d'aquest costat. Cal recordar que localitzar exactament on jeien les restes de l'*Egypt* es necessitaren dos anys, i que la localització de les del *Lusitania*, ensorrat en un lloc on el mar és molt mogut, pot exigir encara més temps.

La censura

Sembla que ara, allà on preocupa més la qüestió de la censura dels films és a França. El setmanari *Monde*, un dels més estesos òrgans bolxevitzants, com tothom sap, ha emprès una enquesta sobre el projecte de reforma de la censura que ha presentat Robert Kieff.

Entre les respostes, Alexandre Arnoux diu, en la seva, que la censura més dura és la russa i la més liberal la belga. (Naturalment, el setmanari ha fet precedir la declaració d'Arnoux d'una explicació justificativa.)

A continuació, Jean Painlevé, l'autor de tants bons films científics, cita la frase de Dumas fill, que voldria fer dependre la censura del ministeri de Belles Arts i no pas de la prefectura de Policia.

Tant l'un com l'altre, però, són partidaris de l'abolició de la censura sobre els films per als adults.

DOCUMENTALS I REPORTATGES

El film documental, com tot art vivent, no para d'evolucionar. Potser us recordeu dels seus començaments. No fa gaire, en els stocks d'una casa parisenca, que molt justament podria portar el nom de museu, un senyor vell, tipus Meliès, m'ha ensenyat una petita bobina que ell té pel primer documental. Els cinquanta metres de pel·lícula no eren més que tres plans, tres perspectives: un riu que tremolava com una serp, es cabdellava i es descabdellava, perquè la

fum de la qual pendrem, tota la força, tota la saba.

Només cal pensar en la voga dels periòdics de reportatge. No tot és perfecte en ells, però s'hi troba una matèria densa i rica, més rica i més densa que en totes les novel·les malignes que publiquen unes cases editorials aferrades a aquest prejudici temible: que el periodisme no pot ésser poètic.

El documental i el reportatge s'han de fusionar. Això vol dir:

D'un film de reportatge

pel·lícula saltava dintre de l'aparell que anava malament; algunes cases escrotonades i pobres; un carrer negre i desert, on només passaven algunes ombres, com en un al·liment. I, amb tot, visió emocionant. No us emocionariau veient una vella foto esgrogueïda i lletja mostrant-vos, sota els trets d'una noietta, la dona jove i bonica que estíveu?

Després, han canviat moltes coses. Després d'haver estat una simple postal animada, el documental ha estat, successivament, un foto-document comprimit i embellit d'imatges geogràfiques, una obra de propaganda social (a la U. R. S. S.), un exercici d'avantguarda (França), un documental dramàtic (com en *Turkсіб*, on dues línies de ferrocarril s'uneixen a la fi com dos enamorats en el *happy end* d'un drama), després, amb Flaherty i alguns altres, una admirable lliçó de cinema, en la qual tot, angles de presa de vistes, moviment dintre el marc, muntatge, tot indicava el camí a seguir als realitzadors de *Spielfilms*.

El cinema parlant, amb la seva inflació de folls més o menys cantants i de cantants més o menys folls, ha estat a punt de matar el documental.

Però vetaquí que el documental ressorgeix amb més força que mai: aquesta vegada, nou canvi d'estil, sota forma de reportatge.

El reportatge, vetaquí potser l'art de demà. Ens hem adonat del *chiqué* de la literatura inventada, del teatre inventat. El que ens cal, és la vida mateixa, que no analitzarem, que no dissecarem, tot el per-

— que el documental ha de prestar al reportatge tota la seva perfecció plàstica, tot el seu panteisme;

— que el reportatge ha de prestar la seva vida al documental.

En efecte, no concebem la vida d'altra manera sinó sota la forma de l'instant present. Però les actualitats que ens ofereixen a les sales de projecció no són l'instant present, sinó la vella, vella història. No ens donen la fotografia del que ens és conegut; donen-nos la fotografia del que ens és desconegut.

Feu reportatges que ens ensenyin, no unes inauguracions del gènere de *Les nouveaux messieurs*, sinó els batecs del cor càlid de l'Europa d'avui!

EUGÈNE DESLAW

Paris, 1931.

Ja ho sabeu...

— que John i Lionel Barrymore apareixeran junts, per primera vegada, en un film sobre Arseni Lupin?

— que Buddy Rogers, després de filmar *Jazz King*, deixarà la pantalla i es dedicarà al music-hall?

— que la moda, a Anglaterra, prefereix actualment els films sobre la vida en els col·legis? El més remarcable d'aquests films és *Keepers of youth*.

¡Acció!
¡Argument!
¡Emoció!

Un ¡ai! constant

Al este de
Borneo

El poema de les
selves verges més
esgarrifoses que
veurà vostè

Intèrprets: Lupita To-
var, Rosa Hobart i
Charles Bickford

Pròximament
TIVOLI

— Pido que se entregue a la justicia.

— ¿Para qué? A fin de que te alcance una amnistía y salves la cabeza.

— ¡Soy inocente!

— Eso ya lo sabemos. Todos nosotros somos inocentes ante el juez.

(Del film *M* inspirat
en el vampir de
Dusseldorf)

Capitol

TOTS ELS DIES

INGAGI

(EL GORILA)

La pel·lícula més atre-
vida que mai heu vist

¡No deixeu
de veure-la!

Distribuïda per

Art-Films

MARIE GLORY
JEAN MURAT
ARMANDO BERNARD

Dilluns 11 gener
estrena en

KURSAAL

presentada per

PALESTRA

amb un pròleg en català

Un gran film al
FANTASIO

Producció Sonora amb
Brigitte Helm i Willy
Fritsch :: Un film d'es-
pionatge en la frontera
russo-alemanya, editat
pels que foren mestres
en el Servei secret

EL TEATRE

"FANNY", de Marcel Pagnol Ramper i Companyia Una estrena de J. M. Folch i Torres

Marcel Pagnol ha estrenat darrerament al *Théâtre de Paris*, la comèdia en tres actes i cinc quadros *Fanny*, amb la qual ofereix al públic una continuació d'aquell fort i saborós *Marius* que poguérem veure la temporada passada al Novetats en la bella traducció que ens en donà Segarra.

Amb aquesta segona part al seu *Marius* — que per a nosaltres és una de les millors peces del teatre modern que hem pogut veure —, Pagnol ha recollit, augmentats i tot, els mateixos aplaudiments amb que fou rebuda la primera. Aplaudiments de pertot arreu. Tant dels crítics com del públic. Hom vaticina que les representacions de *Fanny* duraran molt de temps. Potser un any, potser dos; fins que el públic se'n cansi, i, si fa el mateix que amb *Marius*, haurà de trigar bastant.

Fanny ens posa de bell nou al davant de tots aquells personatges tan vius, tan humans i tan ben vistos que coneixem en *Marius*. Al primer acte, ens tornem a trobar en la taverna de Cèsar. L'escena no ha canviat gens absolutament. Tot segueix igual que quan *Marius* fugí a l'aventura, fa tot just sis setmanes. Cèsar s'avorreix, *Fanny* es consumeix. El bon taverner ja no fa la manilla amb els seus amics Panissa, Escartefiga, Brum, amb aquella alegria d'abans: El noi no escriu; ja no es recorda de nosaltres!

Per fi, el carter porta la lletra tan esperada. Cèsar fa l'indiferent, però s'escapa a llegir-la, tot sol, a la seva cambra. Després la dona a llegir, només, a *Fanny*, l'única persona que comparteix la seva pena. *Marius*, en la seva lletra, diu que està bo i dona records per a tots; i de *Fanny* en parla amb molt poc interès, cosa que la fereix profundament.

Fanny, a més de sofrir en el seu esperit, no es troba bé tampoc corporalment. I Panissa, el seu vell enamorat, que encara l'estima, li diu que vagi a veure el metge. Ella hi va.

Comença el segon acte a casa la mare de *Fanny*, Honorina, que llavors té la visita de la seva germana Claudina. Llur conversa és interrompuda per l'arribada de Panissa, que ve, tot mudat, a demanar la mà de *Fanny* a la seva mare.

Honorina se'n sent encisada, però hi ha un inconvenient que vol obviar expressant-lo sense embuts: les relacions de *Fanny* i *Marius* foren molt íntimes. I a Panissa, que ja ho sabia, l'única cosa que li sap greu és que li ho hagin recordat. Queden que l'endemà Honorina respondrà el que sigui. Panissa se'n va.

Torna *Fanny* de cal metge. Hi ha alguna cosa pitjor que aquelles relacions amb *Marius*. Dintre de set mesos aquelles relacions donaran fruit. Honorina s'esgarrija i afigeix la seva filla amb tota classe d'oprobis: «Vés-te'n d'ací, filla indigna!» Però a aquesta filla indigna li agafa un treball, i tota la fúria s'acaba. Llavors tot són plors i manyagues. Afortunadament, tenim Panissa que s'espera. Ell ens salvarà... Hi ha tants nens que neixen als set mesos! Però *Fanny* es revolta davant la idea d'enganyar el bo i paternal Panissa, i se'n va violentament.

Arriba a can Panissa, i aquest li diu: —Ja sé per què vens, petita *Fanny*. És que no, oi?

—No, no és que no. Però tampoc és que sí, mestre Panissa. Jo ja m'hauria casat amb vos, però hi ha un obstacle.

—Oh, ja ho sé; i a la meua edat, és que

hom es pot casar amb una xicota que no sigui ja una mica vídua?

—Hi ha un altre obstacle, mestre Panissa.

—Sí, ja me'n faig càrrec. Em diràs que encara estimes *Marius*. Ja et passarà.

—Mestre Panissa: és un obstacle molt pitjor.

—Es possible! Llavors, *Fanny*, tu em portes allò que jo he desitjat sempre: po-

Marcel Pagnol

der posar en la pancarta de casa meua: «Panissa i fill!»

Fanny comença a tranquil·litzar-se, quan hom sent arribar Cèsar. Panissa li anuncia el seu matrimoni amb *Fanny*. Cèsar s'hi oposa, car *Fanny* és promesa a *Marius*. Es posen a discutir; s'exalten; s'amencen; fins una pistola surt a les mans de Panissa, que dispara, però no toca més que una pobra escafandra que cau amb gran soroll.

Hom crida *Fanny*, i Cèsar, davant del que li expliquen, encara es convenç menys. En saber que ella porta un fill de *Marius* s'emociona i diu que Panissa ara menys que mai pot pensar a casar-s'hi. Però, és que el seu nét pot ésser l'hereu de can Panissa, del riquíssim Panissa, que té més d'un milió, i tot serà per al petit. I *Marius*, qui sap si tan sols tornarà... A la fi, Cèsar es deixa convèncer. Ell serà padri del nen, i li posarà *Marius-Cèsar*.

El darrer acte ens situa quinze mesos després. El nen ja en té vuit. És el més bell de Marsella. Tothom l'estima, tothom el bressa, tothom el vol. *Fanny* és ja *Madame Panissa*, tranquil·la i reposada. Cèsar és un avi que no es mou mai de la vora del seu nét.

Però, sense avisar tan sols, *Marius* torna. La mateixa nit que arriba entra per la finestra a la casa de *Fanny* quan Panissa és fora. Però Cèsar l'ha vist i l'ha seguit, i el sorprèn quan abraça *Fanny*, que el rebutja.

Marius ha volgut saber de qui és el nen; s'ha assabentat de tot i es vol endur la mare i el fill, car li pertanyen. Cèsar s'hi oposa: per això no tenia d'haver-los abandonat aquests dos anys; el nen no és seu, és de Panissa. *Fanny* li repeteix: és de Panissa; ha nascut al llit de Panissa, tota la família de Panissa ha celebrat el seu naixement, les campanes han repicat per ell; Panissa l'ha pres en els seus braços, l'ha criat, l'ha legitimat.

Panissa arriba: si *Marius* vol, que se'n vagi amb *Fanny*, però amb el nen, no. El nen és seu, de Panissa, el nom del qual porta.

Tot de cop se sent plorar el nen. Rotser està malalt. Hom corre a cercar el metge; hom s'afanya; hom va d'ací d'allà. I *Marius* es pregunta: i quin paper hi faig jo, ací?

—Adéu, *Fanny*! Mai he estimat com t'estimo.

—Adéu, *Marius*! Només t'he estimat a tu.

—Apa, apa — diu Cèsar —, cal que te'n tornis de seguida.

I *Marius* se'n va. Hom ha defensat l'ordre de la república contra el sentimental que trenca la vaixella i deixa als altres que la paguin, disposat a reincidir tantes vegades com el cor l'hi demani. El més probable és que tornem a trobar *Marius* qual-sevol altre dia, i tots els altres i tot. Pagnol no ha esgotat encara els seus personatges.

J. C. i V.

Aquesta anècdota ens l'ha contada l'Alady. Ja és sabut que En Ramper, devorat per la neurastènia, arrossega pel món un pessimisme crònic, una amargor constant. Un dia del mes de març de 1925, es va presentar al quarto de l'Alady en el Teatre Romea de Madrid. I li va dir, profundament entristit:

—Aquesta nit ho he decidit. Em faré preparar una *tournee* per províncies i després diré a En Sánchez Reixach que em con-tracti el meu nou número de circ. Un número sensacional que faré anunciar així: «No deje usted de ver esta noche el más trágico espectáculo: LA MUERTE DE RAMPER.» El circ s'omplirà. Sortiré tocant el xilofon. Diré uns xistosos. Pujaré a dalt d'un trapezi i em deixaré caure sobre la sorra de la pista...

L'Alady va copsar de seguida tot el negre pessimisme, tota la gran tristesa, tota la immensa tragèdia del pallàs amargat i derrotat. Però va dissimular. I, com si En Ramper fes broma, li va contestar amb un acudit dels seus:

—Serà formidable. Amb quinze dies que et matis totes les nits, et faràs milionari.

La mort d'En Ramper... Fa temps que la veïem venir. L'any passat, arran de la seva actuació al Circ Barcelonès, ja ensumàrem la seva proximitat. I aquesta setmana, en el mateix local, hem pogut constatar que En Ramper s'està acabant per moments.

Ramper no deu conèixer la famosa frase: renovar-se o morir. Car es va repetint inlassablement. Aquest any li hem vist els mateixos trucs de l'any passat. La mateixa taula, les mateixes cadires. El mateix treure's i posar-se l'americana. I tot amb el posat trist de sempre. L'anècdota transcrita retrata exactament En Ramper. Delata la seva enorme tristesa. Tristesa que, davant del públic, ell no sap dissimular.

I el seu número és trist, terriblement trist. Ja hem dit ací mateix que Alady és l'artista de music-hall cent per cent. Ramper, per contra, és l'anti-music-hall. Alady, així que irromp davant les bateries, es fica el públic a la butxaca i omple l'escena de dinamisme. El seu número és menat a tota velocitat, és el moviment continu. Alady és el dinamisme aliat a l'optimisme, a l'alegria. Ramper, per contra, és la lentitud aliada al pessimisme, a la tristesa. El seu número és trist, molt trist, és lent, pesat, feixuc. Ha de fer gràcia a còpia de bíceps i ha d'extreure la rialla del públic amb força, tot i afeixugant els seus acudits, que resulten de ciment armat. A més, és un mediocre artista. La seva dicció és monòtona. El seu rostre no té mobilitat. I no sap què és accionar. No sap què fer de les mans: les ha de posar al darrera o a la butxaca.

Aquesta vegada Ramper s'ha presentat amb un complement de programa que s'anomena — Fleming ja té imitadors — *Folies 1932*, i del qual formen part artistes bons i dolents. Nicholas Pitcher és un ballari acrobàtic, molt monòton, que només posa en joc algunes variacions de la dansa a *claquettes*, executades amb certa desimboltura. Tilly i Gerard són una parella de dansa acrobàtica discreta, però sense estil i bastant descuidada. Levi Wine és un negre tronadet i baratet, amb pinta de *docher* sense feina, que balla més que mediocrement l'eterna *claquette* dels negres, acompanyat de *Fina*, una noieta insignificant.

Ketty Mara és una altra ballarina acrobàtica — n'hi ha massa — molt precisa, però el treball de la qual té més de contorsionista que de dansarina. Després exhibeix un ximpanzé savi i divertit. Aquests artistes són acompanyats per l'Orquestra Ura-bor i la de Banjo Mike — un ballari notable — i els seus *boys*: una excel·lent orquestra, una orquestra negra cent per cent.

Però el plat fort d'aquest espectacle, més bo que Ramper i tota la seva companyia,

Rosita Fontanar

és la Rosita Fontanar. En argot de les varietats s'acostuma a dir de vegades d'alguna cupletista: «és artista». Això, amb un llenguatge menys vague, vol dir que la noia en qüestió té intel·ligència i sensibilitat. Doncs bé: la Rosita Fontanar és també artista, una gran artista. Car només a còpia d'intel·ligència i sensibilitat pot arribar-se a produir un art tan amarat de distinció com el seu. La Rosita Fontanar sap, com poques, no solament dir una cançó, sinó també mirar-la. La seva veu agradable, la seva dicció neta i matisada, el seu rostre dotat de gran mobilitat, el seu accionar perfecte — unes mans meravelloses —, li permeten de crear, en les seves cançons, una exacta harmonia entre la música, el gest i la dicció. I tot, subtilíssim, ple de matisos, de delicadeses i d'insinuacions. Educada artísticament als Estats Units i a Mèxic, la Rosita Fontanar té una cultura molt superior a la de la majoria de cupletistes que corren per aquests mons de Déu. Intel·ligent i sensible alhora, ha sabut triar-se amb gust segur les seves cançons que tenen, totes, un to i un sentit — qualitats escasses en aquestes latituds — i ha sabut escollir un músic adequat: l'admirat i admirable Vicens Quirós.

SEBASTIÀ GASCH

Una altra novel·la blanca — o rosa — escenificada, és el que ens ha donat el fecund autor de la *Biblioteca Damisella*, en la seva darrera comèdia, *Julietta, filla única*. Una novel·la blanca amb totes les circumstàncies necessàries per fer-ne un dels millors models del gènere.

Dit això, no cal que especifiquem res més: moral, molta moral; caritat a dojo i bons sentiments a raig fet. Els personatges — un agavellador de negocis que ens fa dubtar que pogués administrar degudament una botiga de vetes-i-fils; la seva filla única, indiscreta, mal educada i voluble; el seu enamorat, un enze somia-truites, bon xicot fins al capdamunt; una dida vella que actua de Providència, una providència impertinent i tafanera; etc. — són d'una tenuïtat corpenedora. Són primers, primers. Ho són tant, que se'ls veu l'ànima contra-claror; una ànima petita, blanca i rosa, exempta de passions i pastada amb el sucre-candi més angelical.

Amb una sèrie de personatges d'aquesta mena i una intriga que no peca pas precisament per la seva novetat, amb mantes i mantes escenes tendres i enteridores, bo i barrejant-n'hi altres de còmiques que — com és natural en el seu autor — sempre obtenen l'efecte desitjat, Josep Maria Folch i Torres ha enllestit tres actes en acabar els quals la virtut desgraciada, la nobleza i la bondat triomfen damunt de... No; no triomfen damunt de ningú. No hi ha hagut lluita de cap mena. La qüestió era passar l'estona d'una manera distreta i edificant.

Folch i Torres no ha aspirat a res més. Però si aspirés a res més, ens fa dubtar molt que pogués arribar-hi. Hauria de tenir moltes virtuts — entre elles la profunditat i la serietat íntima dels sentiments i els caràcters — que, ara per ara, hem comprovat obstinadament ocults en les seves comèdies.

El llenguatge, culte i pulit. El diàleg, animat i ben portat. Aquestes qualitats salven moltes escenes de la banalitat en què podrien caure si no fos el domini de l'autor en una i altra.

Amb aquesta obra acaba la temporada la companyia de Novetats. Acabament ben prematur, per cert. Voler reflexionar-hi ens portaria a parlar una altra vegada de la tan rebregada crisi del nostre teatre. I si tan-tes ganes en tenim, serà bo de fer constar en desgreuge d'autors, empresaris, actors — i crítics i tot —, que comèdies com aquesta *Julietta*, i de molt inferiors, i de molt més baixa qualitat en tots sentits, s'aguanten llargament en els escenaris castellans d'aquesta mateixa Barcelona. I no davant un públic foraster, no, sinó ben autòcton.

C. i V.

Saló Catalunya

Vegeu en aquest cinema

"EL CODIGO PENAL"
Un Film Todo Diálogo En Español
BARRY NORTON
MARIA ALBA
CARLOS VILLARIAS
De la famosa obra de Martin Flavin
Dirigido por Phil Rosen

Un film en el qual el diàleg complementa però no exclou l'acció.

Distribuit pels
Artistes Associats

Teatre Català Romea
COMPANYIA VILA-DAVI
Avui, dijous, a les 8.
Els Pastorets a Betlem.
L'obra dels petits.
Nit, a un quart d'onze
La Morena de Coll-Blanch
Dues hores i mitja de rialles

Teatre Català Novetats
GRAN COMPANYIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA
Avui tarda, darrera
d'ELS PASTORETS
Nit, TERTULIA CATALANISTA
LA CORONA D'ESPINES
i
QUI COMPRA MADUIXES
Demà debut del GRAN GUIGNOL, de París
4 grans èxits: LE SYSTEME DU DR. GOUDRON ET DU PROF. PLUME, L'OPERATION, HANTISE i L'OEIL DU MORT.

KURSAAL

Tots els dies

Estudiantina

Un nou èxit de

Ramon Novarro
amb
Dorothy Jordan

Producció

Metro Goldwyn Mayer

Teniu fills?
Esteu segurs
de compen-
dre'ls?

Vegeu al
Coliseum

Les peripècies de Skippy

per Jackie Cooper, Robert Coogan, Mitsi Green i Jackie Searl

CONEGUEU L'ANIMA DELS NENS

Es un film Paramount

TIVOLI 4.ª setmana

ES UN FILM
METRO GOLDWYN MAYER

LE LLETRES

Joan Lluís Vives i els nous moviments humanístics

VIVES, APOSTOL I PROPAGANDISTA

Un distinguit escorcollador del vivisme, el professor Foster Watson, ha dit que la tendència de les idees del filòsof valencià era el desig dominant de la Veritat i la seva propagació (1). En algunes ocasions he provat de demostrar que interessava a Vives molt més aquesta propagació de la Veritat que la depuració de la mateixa doctrina. Dues menes de factors l'abocaven a aquesta posició: d'una banda, la marxa dels temps; d'altra, la seva nacionalitat.

Lluís Vives veia clarament la crisi històrica de la seva època i la necessitat d'aprofitar-se dels nous i altíssims ideals de la Humanisme per a salvar de naufragi la Cultura tradicional, a la qual havia posat en gran perill la seva estreta vinculació amb l'Escolàstica decadent. Vives comprenia que més important que assolir la unitat de criteris especulatiu, era, aleshores, la coincidència en l'acció, en la milícia de la Bona Nova.

Això quant als factors temporals, històrics; pel que fa referència als espacials, geogràfics, cal recordar la valencianitat de Lluís Vives. Si gairebé tots els pobles mediterranis destaquen més per l'intercanvi i la connexió de les idees que per l'elaboració d'un pensament original, potser on resplendeix més purament aquest esperit comercial és a València, «bressol d'imperialistes de no importa quin Emperador». Característica dels comerciants ha estat sempre l'activitat, a la qual queda subordinada, de vegades, fins i tot la qualitat de la mercaderia: això explica que la figura de Sant Vicenç Ferrer, malgrat algun il·luminisme en les seves posicions, segueix engrandint-se als ulls de la Història: els seus sermons, d'un estil tan perfecte, constituïren sempre un model de predicació apostòlica, d'activitat propagadora. I això explica que Vives subordinés a l'acció immediata totes les possibles preocupacions ideològiques, endinsant-se, amb una base cultural encara incipient, al bell mig de la lluita per a disputar la direcció del naixent Humanisme a personalitats d'assolit prestigi.

Perquè Joan Lluís Vives, bon valencià, tenia vocació apostòlica, i, home del seu segle, no podia desaprofitar ocasió tan esplèndida d'actuar en aquells moments de gran mutació històrica. La resta, el bagatge, ja aniria sortint; ell sols tenia l'impuls dinàmic, el fons doctrinal cristià, i la intenció que, exhaurides les normes antigues, resultava inajornable una absoluta renovació de la Cultura. Vetaquí, doncs, les tres característiques de Lluís Vives: el catolicisme (fons de creences tradicionals), l'humanisme (moviment humanitzador de la cultura), i l'esperit apostòlic, propagador d'aquest nou corrent ideològic: l'humanisme catòlic.

II

L'ESCOLASTICA, LA INVENCIÓ DE LA IMPREMTA I EL RENAIXEMENT

Les grans revolucions són les de la cultura. Com el Renaixement; com el moviment proletari del nostre temps. En aquells les classes laiques (burgueses i nobles), entrenen al món de la intel·ligència; en aquest, els obrers, els pagesos demanen millores econòmiques, drets polítics, però, especialment, participar en la vida de l'esperit.

Cal recordar: la cultura tradicional, durant l'Edat mitjana va trobar el seu refugi als monestirs, a l'Església. En el transcórrer dels segles, la vida intel·lectual, reduïda a territoris tan limitats, va assolir un extrem elevat de precisió, de subtilitats, de — si hom admet la paraula — deshumanització. L'escolàstica té aquesta significació, en la qual arrelen alhora virtuts i vicis: cultura finíssima, però de casta; dialèctica precisa, però de xifra.

Arriba un moment que, al costat de l'Església, altres elements demanen la seva participació en el festí de la cultura. Apareixen els *umanists*, les universitats, els protectors laics de les arts i les ciències. De mica en mica la burgesia i les classes nobles van prenent gust a la tasca. Els copistes de manuscrits es multipliquen i van constituint-se les grans biblioteques. I finalment, hom arriba a un invent necessari, la impremta, les conseqüències del qual varen ésser enormes; abans, els aficionats al cultiu de la intel·ligència havien d'anar per a conrear-la als monestirs, als grans centres de la cultura. Des de la invenció de la impremta tothom disposa d'instrument per a arribar-hi.

Venia a representar la impremta, dins l'ordre literari, una revolució similar a la substitució de l'art dels miniaturistes pel novell del gravat, al pas de la pintura al fresc a la pintura de cavallet, a la renai-

xença de l'estètica urbanística. Tot són episodis, aspectes, d'un moment de difusió de la cultura, fent-la arribar a classes socials completament estranyes fins aleshores.

Una conseqüència immediata d'aquesta ampliació del camp d'acció cultural és un rebaixament en la qualitat. Als *catecúmens* de les ciències de l'esperit no podien arribar les perfeccions dialèctiques, les subtilitats teòriques dels escolàstics. De moment es dibuixa la solució provisional del dualisme entre una cultura popular i una cultura d'élite. Si hom repassa els repertoris d'incunables, veurà que es reparteixen entre tractats doctrinals de dificultosa comprensió i narracions elementalíssimes.

Es una situació en què els erudits semblen desconèixer l'existència del poble, els humanistes manquen per complet de sentit humà. I, en compensació, el poble desconex les grans tradicions del pensament. La humanitat no pot disposar de les humanitats. Aquesta situació és la que ve a trencar el moviment alliberador del Renaixement plantejant-se una qüestió essencial: posar les humanitats, la ciència i l'art, la cultura, en possibilitats d'arribar al poble (que en aquells moments era fonamentalment la burgesia ciutadana (2)). Hom disposa ja d'un instrument esplèndid, la impremta. I la fórmula ve lògicament, irremissible: l'humanisme.

III

L'UNIVERSITARISME, LA «REPRESIO DE L'ANALFABETISME» I LA NOVA CULTURA PROLETARIA

L'actual universalisme no ens recorda molt aquells darrers temps de l'escolàstica? Jean Guéhenno, recentment (3), ha alçat els seus plans contra les «humanitats deshumanitzades», en nom de les classes socials postergades de la cultura. Perquè cal reconèixer que així com en l'ordre polític i econòmic els burgesos que varen fer la Revolució francesa, creien que assolides les seves aspiracions tot estava ja fet, i, naturalment, ara es sorprenen en veure d'altres classes fent altra revolució; els hereus del Renaixement, els «universitaris» actuals, assolida l'autonomia intel·lectual al marge de l'Església, no s'han curat gaire de veure si al seu costat altres homes volien també prendre part en el guany, en el conreu de les tradicions de l'esperit.

Es tan visible aquesta desviació actual del primitiu sentit («universitari»), és a dir, totalitzador, esdevingut una acció particularista, que no cal remarcar-ho. Igual que en altre temps escolàstica, l'universalisme és avui una cultura finíssima, però de casta, plena de subtilitats, de xifres, d'iniciacions poc assequibles. Les humanitats estan deshumanitzades i la humanitat actual no disposa de les humanitats.

Aquesta és la situació en què ens troba el moviment mític de l'ensenyament popular, de la repressió de l'analfabetisme, de la «política de les llums». Pot dir-se que des del moment que la idea del progrés resta incorporada al pensament filosòfic modern (4), la necessitat d'una política cultural és un corollari fatal. Es vigoritzen les ciències pedagògiques, hom planteja pertot arreu els problemes concrets de la instrucció del poble. I es comencen les realitzacions, de vegades prematures perquè hom polaritza l'atenció cap a l'estudi, deixant excessivament de costat els problemes postescolars i complementaris.

Es així com tenim un poble que tot i disposar de l'instrument no troba objecte; que sap llegir ja, però que encara no té llibres. Forçosament ha de triar — com els primers lectors d'impressos — entre publicacions elementalíssimes (novelles d'aventures, o pornogràfiques, pamflets polítics) o produccions d'alta cultura, inintel·ligibles per al poble.

La situació segurament és transitòria; no trigaran gaire (potser estem ja en aquest moment) a aparèixer unes humanitats populars, i la cultura, en viratge igualador, tornarà a humanitzar-se. En aquest sentit constitueix un gran símptoma l'aparició d'una intel·lectualitat proletària incorporada a la revolució — social i econòmica — del nostre temps. La intensificació de les publicacions d'aquest caire és un fenomen molt clar i significatiu. El poble «legit» necessitava llibres adequats; ara ja hi ha qui els hi proporciona. I és clar que si persisteixen els intel·lectuals d'avui en el seu tancat universalisme, el divorci entre les humanitats deshumanitzades i la nova cultura proletària posarà en gravíssim perill les més cares tradicions de l'esperit i del pensament.

VICENS GENOVES I AMOROS

(1) Foster Watson: *Les relacions de Joan Lluís Vives amb els anglesos i amb l'Anglaterra*, Barcelona, 1918.

(2) És clar que un *parvenu* de les lletres, un simple burgès podia, per mitjà de l'esforç estudiós, arribar a posar-se en directe contacte amb l'alta cultura. La classe social dels lletrats ja no estava identificada amb la clerecia: tothom podia entrar als rengles dels conreadors de l'esperit. Però, com deia Michelet, el problema no és pas el de pujar, sinó el de «rendre lui-même», el de la persistència a través de l'ascensió. I aquest problema a les darreries de l'Edat mitjana no trobava solució; per arribar a la possessió de la cultura calia deixar d'ésser poble; per a fruitar de les Humanitats calia — anacronisme ple de significacions — deshumanitzar-se una mica.

(3) Jean Guéhenno: *Conversion à l'humain*, París, 1931.

(4) Sobre aquesta idea del progrés, tan freqüentada pels filòsofs, em proposo tornar en un estudi de pròxima publicació.

(Acabarà)

La Biblioteca Vaticana

L'any 1904 va córrer per Roma la veu que estava cremant la Biblioteca del Vaticà.

El rumor era exagerat, perquè no es tractava més que d'un principi d'incendi fàcil de reduir, però l'emoció va ésser general i profunda.

Al Vaticà tenen un equip de bombers, el qual, de segur, resultaria insuficient en cas d'incendi important en un edifici tan delicat com la Biblioteca.

Per això, malgrat trobar-se en plena lluita

Realment, ofereix un aspecte enlluernador, malgrat que, en entrar a la Biblioteca, hom ja resta embadalit pel llarg corredor anomenat dels Mapes, per tenir-ne de pintats a les parets.

Té la Sala Sixtina 70'80 metres de llargada, 15'60 d'amplada i 9 d'alçada, i la mig parteixen sis columnes. Al llarg de les parets i entorn de les pilastres s'allotgen les vitrines, que contenen exemplars dels més valuosos de la Biblioteca, oberts sota bis vidres perquè hom pugui, almenys, contem-

La sala Sixtina. Els pilars marcats amb una creu són els que s'han ensorrat

el Vaticà i el Govern d'Itàlia, així que li fou preguntat a Pius X si volia que fossin cridats els bombers de Roma, va respondre: «Crideu a qui vulgueu, mentre la Biblioteca sigui salvada.»

En efecte, hi acudiren els bombers de Roma, seguits de l'alcalde, que era el príncep Prosper Colonna, i el subsecretari de la Governació, Ronchetti. Fou el primer dia que les autoritats italianes, després de la desaparició dels Estats Pontificis, entraven al Vaticà, i la conversa tinguda amb el cardenal Merry del Val, Secretari d'Estat d'aquell temps, pot ésser considerada com l'antecedent de les negociacions que han dut la reconciliació del Vaticà i el Quirinal.

L'incendi no va tenir importància, però la temença fou molta perquè la Biblioteca Vaticana és un dels recers que estotja més joies de valua i constitueix un gran museu de treball obert a tots els estudiosos, sense distinció de nacionalitat, de religió o de política.

Hom pot deduir per aquest antecedent la inquietud despertada l'avantvigília de Nadal per l'esfondrament d'una part del Palau de Sixte V, precisament el més sumptuós dels edificis que ocupa la Biblioteca.

***

Els orígens de la Vaticana són, naturalment, remotos. Era natural que els Papes tinguessin una llibreria i un arxiu d'importància proporcional a la seva funció.

Una part era guardada al mateix Palau del Laterà, on els Papes visqueren durant gairebé tota l'Edat Mitjana, i la resta era a la torre del Palati, anomenada *cartularia*, per motiu de la seva destinació.

La primera part fou dispersada i la segona fou destruïda per un incendi, salvant-se, només, dos volums importantíssims... perquè havien estat robats.

Però, una Biblioteca en el sentit actual del mot no va formar-se fins el Renaixement.

Eugeni IV — 1431-1447 — deixà més de 340 volums, gairebé tots reunits per ell, i el seu successor Nicolau V posà en la formació de la Biblioteca el mateix ardor que en la protecció de les altres branques de la Ciència i de l'Art.

Formà una Cort d'humanistes i els feu copiar i traduir les obres clàssiques i els llibres religiosos, ensems que trametia emissaris a totes les parts d'Europa i d'Àsia per a reunir llibres. Una part de la cultura grega es salvà, perquè els agents de Nicolau V compraren els còdexs als turcs, després de la caiguda de Constantinoble.

Indici de la munificència de Nicolau V és la deixada de 10.000 sequins a Filèlfo perquè traduís Homer.

El seu successor, el valencià Calixte III, ja heretà més de 1.200 llibres, però tancà les aixetes del mecenatge, desitjós de reunir diners per a la croada, i en això hem de veure la causa que el primer Borja hagi tingut mala premsa, car els humanistes desparats ens el presenten com impermeable a les suggestions de la Cultura, quan era un docte jurista que reuní moltes obres de Dret.

Sixte IV prosseguí l'obra de Nicolau V i començà en 1472 un local esplèndid per a Biblioteca, decorat per Ghirlandajo i Melozzo da Forlì, on reuní 3.650 volums. Mentrestant, la impremta adjunta a la Biblioteca començà una competència avantatjosa als copistes que treballaven per al papa.

El saqueig de Roma, l'any 1527, per les tropes de Carles I d'Espanya, ocasionà la destrucció de 400 volums, però la col·lecció anà creixent.

Sixte V, ensems que cridava Manucius per a dirigir la impremta pontificia, encarregava a Domènico Fontana la construcció d'un palau que mig partís el rectangle de tres cents metres anomenat Pati del Belvedere, amb el qual Bramante uní el Vaticà primitiu amb el pavelló d'Innocenci VIII.

Per cert que algú, per explicar l'esfondrament actual, ha recordat que Sixte V era molt impacient en les seves construccions i obligava l'arquitecte a bastir massa de pressa.

El tercer pis d'aquest palau és tingut per la sala més sumptuosa del Vaticà i allí, precisament, ha començat la catàstrofe.

VARIETATS

Els quioscos

Al darrer número de *L'Italia letteraria* és comentada, humorísticament, una crònica sobre Barcelona de Leo Longonesi publicada a la *Gazzeta del Popolo* (15 de desembre). «Al temps de la Dictadura — diu aquest periodista — no hauríeu trobat certament els llibres i les revistes que avui es venen a la capital catalana... la Llibertat s'ha vestit d'opuscles per a passejar-se per les Rambles.» Al·ludeix aleshores a la fabulosa quantitat de pornografia que envaeix els quioscos de periòdics, les portades de moda als pamflets — falç i martell, cadenes trencades, capellans amb trabuc — reveladora d'una concepció realment anacrònica. Anomena alguns dels títols més vistos: «*La nueva verdad sobre los conventos*, *El amor libre*, *extravios sexuales*, *El burdel*, *El desnudismo integral*, *La confesión de la señorita Safo*, etc. Tot això és veritat; no tota la veritat, però sí una gran part. Vol·driem fer possible, ben aviat, una resposta ben digna a la ironia d'aquest escriptor italià. Però avui per avui hauria d'ésser ben migrada. En canvi, el darrer paràgraf reproduït sí pot contestar-se: «Aquests caps de la revolució són persones simpàtiques, val a dir-ho, plenes de bons propòsits, d'ho-nestedat i de patriotisme; però lleixen encara, Déu meu!, Víctor Hugo.» Si algun guany és indiscutible en els governants d'avui, és el de la seva cultura. La victòria de la República és, sobretot, una victòria de la intel·ligència. I els actuals dirigents poden ésser acusats de tot menys de no estar a la page de la literatura i de la política universals.

La novel·la policíaca a Itàlia

Les principals cases editorials italianes han insuït col·leccions especials de novel·les policíques, i les que, des de temps ja, estaven especialitzades en les novel·les d'aventures, han reservat un bon lloc a aquest gènere que pertot guanya terreny.

D'aquest predomini actual del gènere policíac, Antonio Bruers, des de *L'Italia che scrive*, en treu una ensenyança:

«La novel·la, arribada a finals del segle XIX al terme del seu desenvolupament, s'ha ramificat com un gran riu, formant xaragalls estancats de filosofia i de psicologia més o menys científiques. L'èxit de la novel·la policíaca, considerat com una reacció del públic contra els paranys de l'elucubració, constitueix pels autors una crida energica a la llei fonamental i natural de llur gènere: contar, i contar amb senzillesa.»

«Si els escriptors no es decideixen a afrontar aquesta gran reforma, el públic es llançarà desesperadament sobre les novel·les policíques i acabarà per engagar al diable tots els autors-artistes, que, en el nostre segle de l'avió i de la ràdio, no tenen el dret d'ésser enutjosos.»

L'avantguardisme català

Guillem Díaz Plaja prepara un assaig sobre «Els moviments dits d'avantguarda a Catalunya». Aquest assaig té per objecte sistematitzar i recollir totes les manifestacions inconformistes del nostre món literari (1918-1930). Inclourà, en un apèndix, tots els manifestos, pamflets i fulls volants publicats pels nostres avantguardistes. A l'objecte de fer el seu treball tan complet com sigui possible, publicarem el seu prec que li siguin tramesos a la redacció de MIRADOR tots els especimens d'aquest tipus.

NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Tel. 11655

CAMISERIA
FITÓ
BARCELONA

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes
RAMON CLIMENT
Consell de Cent, núm. 266
Tel. 23058

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Tel. 77406

El llibre de
JOSEP M. DE SAGARRA

El Poema de Nadal

(Boixos d'E. C. RICART)

segueix essent el llibre del dia

Preu: 7 pessetes

De venda:
Llibreria Catalònia

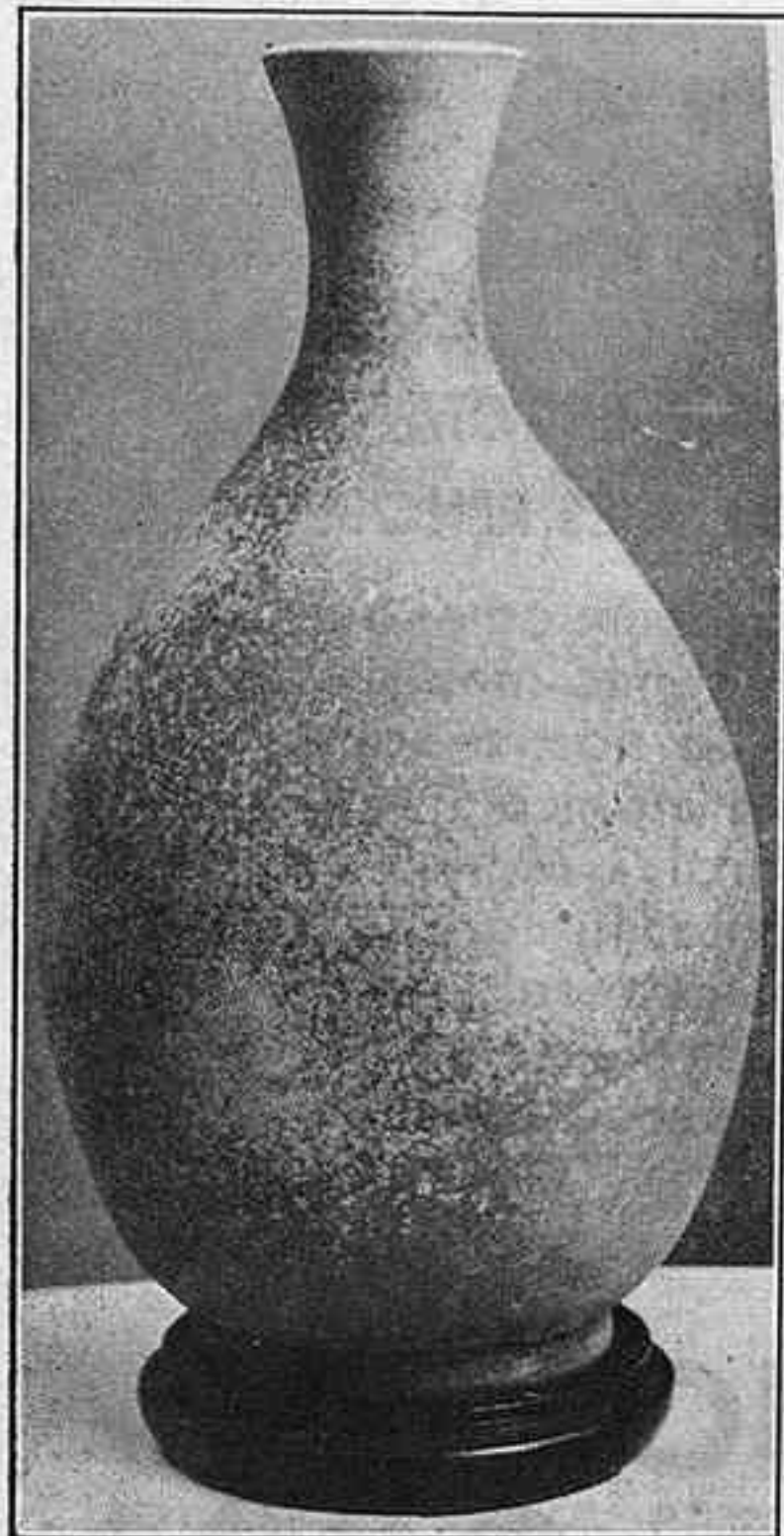
3, Ronda de Sant Pere, 3

LES ARTS - DISCOS

Llorens i Artigues

El ceramista Llorens i Artigues exhibeix una part de la seva producció a la Sala Parés. Simultàniament a aquesta exposició, presenta altres gresos a la galeria Brummer, de Nova York. Amb aquesta divisió de la seva obra, el nostre públic no podrà copsar

Vas verd i groc

tota l'exuberant diversitat de la seva quantiosa producció, però esperem que les peces exposades a can Parés seran suficients per apreciar-ne totes les qualitats meravelloses.

Feia temps que esperàvem l'exposició de Llorens i Artigues, perquè volíem justificar-nos de tots els elogis a la seva obra apareguts en aquesta pàgina. I davant de l'actual exhibició, hem de reconèixer que estem en deute, encara, amb el nostre artista.

De l'exposició de can Parés diríem — si la paraula no tingués un significat circumstancialment humorístic — que és una exposició de gran to.

Rares vegades és possible a Barcelona poder admirar una col·lecció com aquesta, de ceràmica moderna. Ni en la nostra ciutat ni en altres de major crèdit artístic. A París mateix, si la secció de ceràmica del Saló dels Decoradors de la primavera passada tenia un cert to, fou degut principalment a l'aportació del nostre compatriota. En apuntar això, no voldríem caure en xovinisme, però tampoc en una falsa modestia. Podem dir, sense embuts, que un gres reeixit de Llorens i Artigues és una peça cabdal de la ceràmica contemporània.

El pot, per exemple, colorejat amb la tonalitat anomenada «clar de lluna», no és sols una peça d'aquesta categoria, sinó que pot dignament comparar-se amb els gresos xinesos de dinasties tan acreditades com les de T'ang i Sung.

Víctimes dels nervis

Moltes persones no saben dominar-se i són víctimes dels seus nervis.

La sang viciada i el cos debilitat per falta de descans i excés de treball, són causa de la irritabilitat nerviosa que tant mals engendra.

Totes les persones tedioses i lasses poden recobrar el seu vigor prenent l'energic reconstituent Fosfo-Glico-Kola Domènech.

Aquest producte, que recomanen els metges per la seva científica fórmula, dona a l'organisme els elements necessaris per a una ràpida tonificació.

Aquesta comparança o les possibles influències dels mestres xinesos en la producció del ceramista català no determinen, per altra banda, cap supeditació a un còmode i migrat arqueologisme.

L'obra de Llorens i Artigues ens permet insistir en el que hem dit altres vegades de les manufactures artístiques. Prou prejudicis! Prou cabdries de modernitat a ultrança i d'arqueologismes anquilosats! Prou decorativismes 1925!

I la ceràmica que actualment es produeix es ressent massa d'aquests prejudicis. Deocer i Lenoble, posem per cas, són dos experts ceramistes francesos, però sovint ens han decebut per les seves intencions ruralistes i modernistes. Si seguim l'actual producció de les més prestigioses manufactures europees de ceràmica, notarem, o bé una excessiva persistència en els motllos tradicionals, o una creació fulminant amb elements proporcionats per les troballes decorativo-sobrealistes. I, encara, aquest camí no és pas del tot perdor; de troballes d'aquestes n'hi ha de ben encertades. En canvi, si haguéssim de constatar una mena de ceràmica que el senyor Guardiola ens presenta cada temporada — i cada temporada més artística que l'anterior —, ens veuríem obligats a avorir tots els plats i olles. Deixant comentaris al marge, tornem a l'obra de Llorens i Artigues, una obra on la selecció informa constantment tot el seu procés. Selecció de la forma i selecció del color. Acoblament — diríem en dades històriques — de l'austeritat i sensible línia de l'època T'ang amb l'exquisit monocromisme del període Sung. Sense, però, cap supeditació servil.

Un gres de Llorens i Artigues s'ha de mirar i tocar, i, gairebé, vénen ganes de menjar. Poques vegades la ceràmica ens dona la sensació de profunditat com en aquesta. A les seves mans, la duríssima matèria del gres agafa qualitats d'atmosfera. Si ens atrevíssim, parlàriem de la transparència del cel en una nit primaveral.

Per assolir els resultats d'avui, Llorens i Artigues ha hagut de passar per un llarg període de proves i experiències. Durant vuit anys ha treballat pacientment a París, venent tota mena d'obstacles, per arribar a la privilegiada categoria que avui ocupa. Nosaltres vam ésser testimonis de les lluites que hagué de sostenir en els seus inicis.

Vas gris

Contra el foc de la mulla i les inconveniències d'ésser un metec. Però el nostre artista ha sabut esperar la seva hora, i avui és considerat amb la distinció que es mereix.

La valuosa actuació de Llorens i Artigues serà apreciada a casa nostra? El professor de ceràmica de l'Escola dels Bells Oficis que fou espoliat — com tants d'altres — de la càtedra per la seva integritat catalanista, serà tingut en consideració per les nostres autoritats?

I els nostres col·leccionistes deixaran passar per alt els admirables gresos de Llorens i Artigues?

MÀRIUS GIFREDA

DISCOS

Els programes de 1931

Acabat l'any, serà convenient recordar les aportacions musicals més notables que durant el seu transcurs s'han fet als discos i procurar destriar quina orientació s'ha seguit en l'edició, concretant-nos al catàleg de la Companyia del Gramòfon, ja que els seus suplementos mensuals són els que acostumem a seguir aquí. A més a més en aquest temps hi ha molta demanda i aquesta recordança podrà servir de guia per a orientar l'adquisició.

Abans de detallar els diversos gèneres, es pot endevinar de seguida que l'interès ha perdut molt en l'estimació del client de discos. Avui es demanen més les obres que llurs intèrprets, i això tant en la música elevada com en la música frívola. El *divo* vocal o instrumental va perdent el favor i en moltes ocasions només perdura per la propaganda que aboca l'editor. Paral·lelament a això hi ha la tendència a suprimir els enregistraments isolats d'un disc substituint-los per col·leccions de discos que comprenen obres senceres, que és difícil que un sol artista les ompli totalment.

La música simfònica ha continuat introduint-se, i no sols amb obres que són del domini del gran públic, com les simfonies de Beethoven i els fragments de Wagner, sinó també amb diverses obres d'altres autors, que no sovintegen en els concerts. L'obra de Bach es va incorporant per complet als discos, tant la música de cambra com les obres a gran orquestra. En aquest sentit cal recordar els enregistraments de l'Orfeó Català, de diverses cantates, i les de la Simfònica de Filadèlfia, concretament el *Concert de Brandenburg en fa*. En canvi, la resta de la música clàssica, llevat d'alguna simfonia de Mozart, ha tingut ben poca atenció, segurament per la gran quantitat de discos d'aquest gènere impressionats anys enrera. De música moderna, les aportacions més notables són els discos de *Le Sacre du Printemps*, de Strawinski, i també, encara que de menys transcendència, però per fer notar la perfecció a què es pot arribar amb edició musical, cal notar el *Bolero*, de Ravel, que a través del disc es sent amb tota la seva riquesa de ritmes. Darrerament, però, ha minvat notablement la publicació de discos de música simfònica, no perquè el repertori estigui esgotat, ni per manca d'ambient; el que passa és que el retraïment general d'adquisicions ha arribat també aquí, i en aquest temps pot ésser un atreviment llençar al mercat edicions valuoses amb possibilitat de restar molt de temps a l'aparador.

Als petits conjunts instrumentals, tríos, quartets, etc., els costa de trobar franca acollida. Això no és privatiu del client de discos. Tampoc fóra possible escoltar aquestes agrupacions en concerts si no fos per l'ajut que els donen les associacions musicals. La música de cambra, però, sembla ésser el gènere ideal per al disc, ja que d'una banda la situa en el seu ambient i d'altra la reproducció de timbres dels instruments hi és perfecta, sense confondre's tonalitats. Així i tot, són ben pocs els discos editats aquest any passat, i d'aquests la majoria són transcripcions. Entre aquestes cal recordar *Goyescas*, que interpreta el Trio de Barcelona. Els solistes instrumentals, en canvi, tenen més bona acollida, i és que entre aquests hi ha artistes estimats. Tres *Sonates* de Beethoven, ben conegudes, són interpretades en la millor forma: l'*Apassionata* per Harold Bauer, la *Sonata Op. 69* de violoncel, per Casals, i la número 9 (a *Kreutzer*) per Cortot i Thibaud.

Els enregistraments de guitarra, tan notables pels artistes que interpreten aquest instrument com per la sonoritat ben fidel d'aquests discos, continuen amb relativa freqüència, i, de tots, els millors són els que contenen la *Suite* de S. Weis, que omple Segovia. Un altre artista ben conegut, Kreisler, continua amb la seva dèria per les transcripcions, que de vegades van bé, però en moltes ocasions no s'expliquen, i més amb l'abundància d'obres amb què compta la literatura musical escrita per a violí.

***

J. S. Bach. — *Concert de Brandenburg núm. 2 en fa*. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — AB 677, 678, 679. — *Cantata núm. 4*. — Orfeó Català. — AB 690, 691, 692.

Strawinski. — *Le Sacre du Printemps*. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — AB 650, 651, 652.

Ravel. — *Bolero*. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — AB 624, 625.

Granados. — *Goyescas*. — Trio de Barcelona. — AB 602.

Beethoven. — *Sonata en la per a violoncel i piano*. — P. Casals. — DB 1417, 1418, 1419. — *Sonata a Kreutzer*. — Cortot i Thibaud. — DB 1328, 1329, 1330, 1331. — *Sonata Apassionata*. — Harold Bauer. — DB 1302, 1294.

Weis. — *Suite*. — A. Segovia. — DB 1565, DA 1225.

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

La Pinacologia

Aquest neologisme designa un procediment d'estudi científic dels quadros, inventat pel senyor Fernando Pérez, ambaixador de l'Argentina a París. Un altre argentí, el professor Carlos Mainini, ha fet donació al museu del Louvre d'un laboratori pinacològic, que el mateix dirigirà, i d'una col·lecció de fotografies, també pina-

El «Retrat d'home», de Romney, fotografiat amb llum rasant

cològiques, en nombre de 2.000, preses d'obres guardades en esglésies i museus d'Itàlia, sobretot, les quals fotografies són el primer nucli d'un immens arxiu pinacològic que els cultivadors d'aquesta activitat tenen intenció de constituir.

La pinacologia comporta l'estudi objectiu de tots els factors que participen en l'obra d'art: elements personals i òrgans d'execució i de transmissió del pensament plàstic del pintor (cervell, ull, mà); elements permanents independents de la voluntat i del lliure albir (lleis dels colors, cromatisme); elements variables (tria dels materials emprats, modificacions i evolucions d'aquests materials).

De fet, la pinacologia comprèn tres branques, interdependents: a) la pinacologia estètica; b) la pinacologia científica i experimental; c) la pinacologia històrica i comparada.

Quant a la primera, nosaltres, particularment, la trobem perillosa per tal com és susceptible de caure en el científicisme a què tanta afició tenen alguns homes que saben moltes coses i no tenen esperit de finesa. Aquest risc (del qual la *Degenerescència* de Max Nordau és un exemple conegut i oblidat de tan revellit), no és presentat, en canvi, per b) i c), i, segons llegim, el laboratori del Louvre es dedicarà sobretot a la b).

L'estudi científic de la pintura havia estat ja intentat anys enrera. Cellerier, director del laboratori d'assaigs del Conservatori d'Arts i Oficis, de París, havia examinat quadros mitjançant els raigs X, la llum ultravioleta i la llum polaritzada, però sense arribar a les conseqüències de Mainini i Pérez. Els treballs d'aquell i d'alguns altres havien servit sobretot per al peritatge en vistes a l'autenticitat o falsedat de les obres.

Fernando Pérez, sense negligir els procediments de Cellerier, dona més importància a l'examen de les pintures sota una forta «llum rasant», és a dir, amb una incidència dels raigs lluminosos de 15, 25, 30 graus, segons els casos. De l'examen de moltes obres en aquesta forma, ha conlòs que el pensament creador de l'artista es tradueix en tres moments d'evolució: aquell en què fixa el to local; aquell en què estableix la distribució topogràfica de les ombres i de les llums; aquell en què illumina l'obra d'art. Per comoditat d'estudi, denomina aquests tres moments, respectivament, primari, secundari i terciari. El primari constitueix el color propi de l'objecte, el to fonamental. El secundari és la zona dels valors, de les ombres i de les llums distribuïdes en funció dels relleus. Primari i secundari constitueixen les zones de la llum dissociada i reflectida parcialment sota forma de color. El terciari és establert amb

llum blanca gairebé integralment reflectida; dona impressions purament lluminoses. En les obres de certs pintors, sembla mancar el primari: en els impressionistes, per exemple, les masses de colors juxtaposades constitueixen empastaments no estratificats. Però això és aparença; en realitat, presenten també l'estrat primari.

Un altre dels elements als quals dona valor Fernando Pérez, és l'empastament.

L'aplicació de colors sobre una superfície plana pot ésser: 1, empastament per juxtaposició, tal com els impressionistes; 2, empastament per superposició, com els mestres clàssics; 3, empastament mixt, per juxtaposició i superposició, com ha fet Delacroix, per exemple.

L'observació, sota la llum rasant, de les obres clàssiques, permet una altra distinció entre els empastaments per superposició, basada en l'espessor uniforme o desigual. Les parts menys empastades corresponen al primari; les més empastades, al terciari. El secundari recobreix a claps el primari, o bé del tot en les regions mancades de terciari. Això s'anomena empastament dissociat. En altres casos, la llum rasant no evidencia aquesta dissociació: empastament fos.

Segons Pérez, l'adopció d'un empastament o altre no és resultat d'un caprici, sinó que depèn de la psicologia i de la sensibilitat de l'artista; cada procediment respon a una diferent actitud intel·lectual.

L'autor acut a una comparació musical, per fer-se entendre. La reproduïm:

«Per fer comprendre la diferència que els separa (els procediments d'empastament), crec útil d'evocar la memòria de Bach, de Wagner, de Puccini, de Massenet. Tothom coneix la música d'aquests quatre compositors, així com les diferències estètiques que els caracteritzen.

»Suposem un instant que tornem a la vida amb tant de geni com en tenien per compondre. El geni que ha donat a la fuga la seva forma perfecta i el que creava la polifonia entremescant leitmotiv presos i represos alternativament per les diverses parts de l'orquestra, pintarien a la manera de Carlo Dolce o del Pesares, d'Antonio del Sole o del Guido? Segurament, no.

Emprarien l'empastament dissociat, com el Tintoret, el Veronès, Velázquez i Rubens, com els més grans pintors moderns, Pel contrari, Puccini i Massenet, la música dels quals està caracteritzada per la manca de dissociació, per l'absència d'harmonia dissonant, corol·lari obligat de la dissociació, i per l'abús de l'unison, en pintura pintarien fos a la manera de Dolce, de Desubio, de dal Sole o del Pesares. Això no vol dir pas que tots els que dissocien són grans pintors. Però crec poder afirmar, segons les meves observacions, que els més grans pintors no han pintat fos. I això s'explica. Dissociació vol dir anàlisi; és el resultat d'un treball intel·lectual més elevat.»

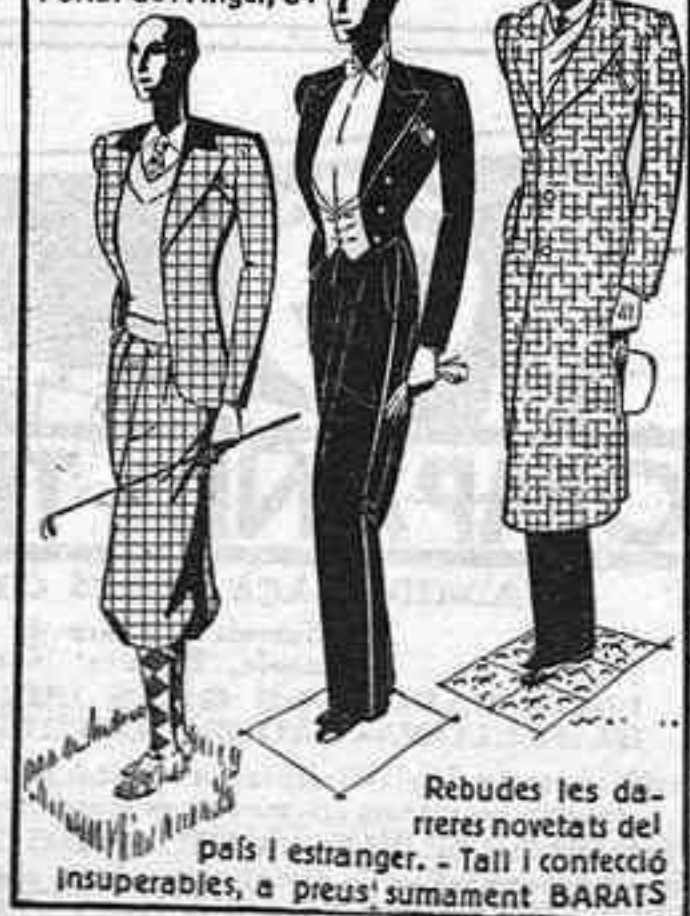
Tot això, com es veu, és matèria subjecta a les disputes dels homes; la pinacologia ja ha començat, en efecte, a provocar algunes discussions.

Però, a part aquest valor que el seu inventor, Fernando Pérez, i el director del nou laboratori del Louvre, Carlos Mainini, li volen donar, sembla indiscutible que la pinacologia aporta valuosos aclariments a l'estudi tècnic de la pintura, i — constatació de grans conseqüències en l'ordre pràctic — és un element d'ara endavant indispensable en les autenticacions de les obres pictòriques.

Pot contribuir, també, en una certa mesura, donant una base científica a una activitat fins ara purament empírica — la crítica artística — a estalviar-nos el verbalisme que és la norma més seguida per la major part de la crítica artística del món. (Tant en art com en literatura, ja és hora de no cultivar tant el subjectivisme.) Però, d'altra banda, la pinacologia pot crear un verbalisme nou, més dissimulat encara per l'aparell científic que costaria tan poc de donar-li.

C.

STATERIA CAMISERIA F. VEHILS VIDAL
Plaça Universitat, 7
Pòrtal de l'Angel, 34

Rebudes les darreres novetats del país i estranger. — Tall i confecció insuperables, a preus sumament BARATS

Carbons Permanyer

Clarís, 13 - Telèfon 10723

convoca a tots els nostres artistes al proper

Concurs de Cartells organitzat per la casa Carbons Permanyer i patrocinat pel "CIRCOL ARTÍSTIC" on poden recollir les bases.

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

ÈXIT CREIXENT DEL GRAN PESSEBRE

DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

*

Sessions de 11'30 a 1 i de 4 a 7

Avui, nous grups escultòrics amb la

ADORACIÓ DELS REIS

Entrada per a visitar l'exposició del vestíbul i el Gran Pessebre

UNA PESSETA

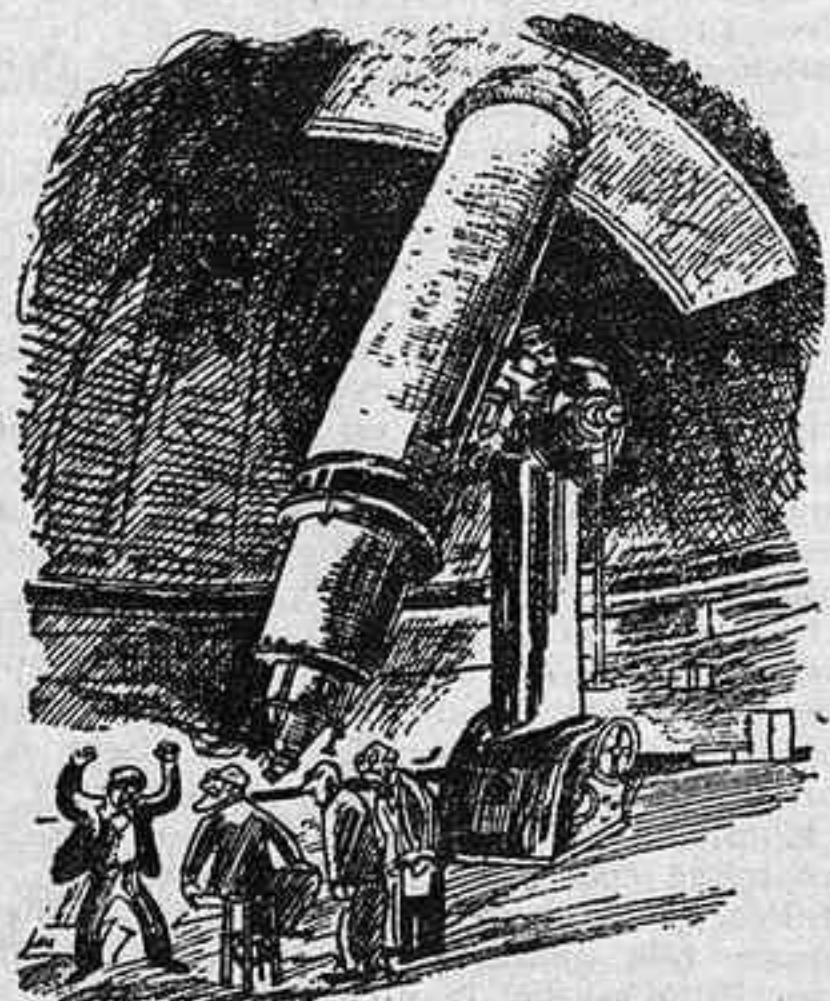
—No la podem servir, senyora. Les sabates grans per dintre i les petites per fora se'ns han acabat.
(The Passing Show, Londres)

—Perdonin, senyores, no sento ni una paraula.
—I què se li'n dóna, atrevit? Tenim una conversa particular.
(The Humorist, Londres)

—M'agrada més la pel·lícula que la novel·la: al llibre, ell la mata, mentre que en la pel·lícula es casen.
(New-York World Telegram)

—Això no pot durar més! Ja és la segona vegada que l'observatori de la competència veu el cometa abans que nosaltres!
(Judge, Nova York)

Ella.—Aquest lloc és magnífic.
Ell.—Ja ho crec. Fóra molt que s'haguessin equivocat els milions d'insectes que hi viuen.
(Judge, Nova York)

Si Guillem Tell hagués estat jugador de golf.
(Jugend, Munic)

—Li havíeu de deixar unes quantes pucses. Ara s'avorrirà, pobra bèstia.
(Ric et Rac, París)

—Mamà, els grans de raim tenen potes?
—No, home; quines coses!...
—Doncs així m'he empassat un escarbat.
(Die Woche, Berlín)

—El metge m'ha prohibit cantar.
—I jo que no tenia confiança en aquest home!
(Der Wahre Jakob, Berlín)

AGULLES GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat. Cada agulla porta el nom gravat.

Venda a l'engros:
A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU
VERDAGUER, CALLIS, 3, 5 I 7 (D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

AIGUA DE ROCALLAURA
LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA
S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmoron, 133

SURMENATGE-ESGOTAMENT CONVALESCÈNCIES PENOSES..

Camp vastíssim en el que opera l'enemic més perniciós de la nostra salut. Dispèpsia atònica - Apatia cerebral - Manca de potencialitat física - Desequilibri general, etc... Feu el vostre sistema nerviós invulnerable amb el

TONIC NERVIOS CERA
(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSFITS)

Suprem generador d'energia vital i nerviosa.

Venda farmacies. LABORATORIS CERA, S. A. Vico, 18. - Copèrnic, 35 al 39. - Barcelona.

ÚNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

Anuncieu a MIRADOR

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190 BARCELONA
Telef.: "Carbur" Mallorca, 232 Telèfon 73015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANÉS i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes. trimestre.**
de _____ de 193 _____
Signature _____

PASTILLES ASPAIME
GUAREIXEN RADICALMENT LA TOS
PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIÓ:
Sucre, llet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLACA DE LAS CORTES, 6. - BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Servis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Norm d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CADIZ-CANARIES
Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus

CIUDAD DE SEVILLA; CIUDAD DE CADIZ
Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries. Sortides quinzenals el dijous.

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA
Sortides tots els dies (lleuat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus "CIUDAD DE BARCELONA" i "CIUDAD DE PALMA"

Servis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA i TERRITORIES DE GUINEA ESPANYOLA (Fer nando Poo)
Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cádiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Morabía, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kajo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA i VICEVERSA
Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores
Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània
Sortides quinzenals
SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA
DELEGACIÓ DE LA COMPANIA A TOTS ELS PORTS